

SIIPIRIKKO 1/75

Joensuun Lintutieteellinen Yhdistys ry.

Julkaisija Joensuun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 Puheenjohtaja Paavo Liimatta Kõlitie 13 80160 Joensuu 16 1.6.75 asti
 Varapuheenjohtaja Reijo Erola Keskuskoulu 81280 Uimaharju
 Sihteeri Tapani Missonen Kouluk. 8 B 80110 Joensuu 11
 Rahastonhoitaja Juhani Hyttinen Sorvarink. 6 80150 Joensuu 15
 Muut hallituksen jäsenet: Matti Kapanen ja Kari Koskela
 Varajäsenet: Juha Eronen ja Kari Varonen
 Tilausasiat: Lehti ilmestyy 3 kertaa vuodessa maalis-, syys- ja joulukuussa. Jaetaan jäsenille jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun (= lehden tilausmaksun) suuruus 10 mk v. 1975, ja se suoritetaan postisiirto-tilille KU 87955-8 Joensuun Lintutieteellinen Yhdistys r.y./Hyttinen Sorvarink. 6 80150 Joensuu 15. Irtonumeron hinta 4 mk.
 Kansi Pikkulokkeja (Valokuvannut Kari Koskela)

 LUKIJALLE

Toisen vuosikerran kunniaksi on Siipirikon ulkoasu muuttunut. Sanomalehti Karjalainen lahjoitti lehdellemme painetun kansilehden, johon on prantätty graafinen valokuva ja lehden sekä julkaisijan nimi. Uusien kansien alle on tarkoitettu sulloa tärkeimmät lintutapahtumat vuosittain kolmena numerona. Vuoden eri numeroiden perussisältö muokattiin toistaiseksi lopulliseen asuun ja käsiteltävä havaintomateriaali jaettiin eri keruualueisiin, joille määrättiin vastaavat toimittajat. Näin lehtemme tulee tarjoamaan lukijoillemme mahdollisimman ajankohdaisia kuulumisia Pohjois-Karjalan ornitologisesti tärkeistä tapahtumista. Koska tavoitteemme (= kaikki vuosittain kertyvä aineisto käsiteltävä) on äärettömän kova, käynnyn yhdistyksemme jäsenten puoleen ylimääräisen toimintatarmon saattamiseksi lehtemme hyväksyi. Toivon jäseniltä kärsivällisyyttä havaintojen kokoamisessa ja täsmällisyyttä niiden palauttamisessa. Tammikuun vuosikokouksessa vahvistetussa kuuluvan vuoden talousarviossa askarrutti yhdistyksen mieltä varojen puute. Nyt tämä pelko on toistaiseksi voitettu, sillä yhdistyksemme sai 14.3.1975 Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Karjalan rahastolta anomansa apurahan. Näin voimme helpottunein mielin lähteä seuraamaan kevätmuuttoa ja sen jälkeen nauttimaan kesän odotetuista lintutapahtumista. Antoisaa lintukevättä ja -kesää kaikille!

Paavo Liimatta

 SISÄLLYS

Havaintojen keräys Siipirikkoon: Paavo Liimatta	2
Kevätmuuton kulku Pohjois-Karjalassa 1974: Matti Kapanen	3
Kevään 1974 petolinnut: Matti Kapanen	9
Kevään 1974 isotlinnut: Juha Eronen	11
Kevään 1974 arktiset muuttajat: Juha Miettinen	13
Eräiden talvilintulajien parveutumisesta syksyllä 1974: J. Miettinen	17
Syysmuutto 1974 Pohjois-Karjalassa: Paavo Liimatta	19
Syksyn 1974 petolinnut: Paavo Liimatta	25
Syksyn 1974 hanhimuutto: Matti Kapanen	26
Syksyn 1974 joutsenet ja kurjet: Tuomo Eronen ja Kari Varonen	30
Syksyn 1974 arktiset muuttajat: Jouni Pursiainen	31
Syksyn 1974 vaelluslinnut: Tapani Missonen	33
Harvinaisuudet 1974 Pohjois-Karjalassa: Matti Kapanen	35
Toimintakertomus 1974: Tapani Missonen	37

HAVAINTOJEN KERÄYS SIIPIRIKKOON

Paavo Liimatta

Havaintojen (Pohjois-Karjalan läänin alueelta) keruualueet ja kerääjät:

- kevätmuuton alkaminen, päämuutto ja päättyminen: Matti Kapanen ja Paavo Liimatta
- syysmuuton alkaminen, päämuutto ja päättyminen: Matti Kapanen ja Paavo Liimatta
- petolinnut (ei pöllöt), kevät+syksy: Matti Kapanen
- isotlinnut (Anser-hanhet, joutsen ja kurki), kevät+syksy: Tuomo Eronen ja Kari Varonen
- arktika (Gaviat, lapasotka, allii, mustalintu, pilkkasiipi, Branta-hanhet, meriharakka, karikukko, tylli, tundrakurmitsa, punakuiri, punajalkaviklo, Calidris-lajit, jänkäsirriäinen, vesipääsky, lapintiira ja kihut), kevät+syksy: Juha Eronen ym.
- vaelluslinnut (hiiripöllö, varpuspöllö, käpytikka, pikkutikka, pohjantikka, palokärki, korppi, varis, närhi, Parus-lajit, pyrstötiainen, puukiipijä, tilhi, Loxiat, taviokuurna, viher-varpunen, urpiainen, punatulkku): Tapani Missonen
- yölaulajat (ruisrääkkä, luhtahuitti, satakieli, sirkkalinnut, kerttuset paitsi ruokokerttunen, kultasirkku!): Reijo Erola
- pöllöt (soidin- ja pesimähavainnot): Kari ja Kimmo Koskela
- talvilinnut (ks LYL:n kaavake): Tapani Missonen
- harvinaisuudet: Matti Kapanen
- atlas-projekti: Reijo Erola
- tuulihaukka-projekti: Reijo Erola

Siipirikon toimittamisen aikataulu:

- Numero 1: - syysmuuton alkaminen, päämuutto ja päättyminen
- pedot, syksy
 - isotlinnut, syksy
 - arktika, syksy
 - vaelluslinnut
 - edellisen vuoden harvinaisuuslista

Havainnot em. alueilta aina joulukuun loppuun mennessä.

- Numero 2: - kevätmuuton alkaminen, päämuutto ja päättyminen
- pedot, kevät
 - isotlinnut, kevät
 - arktika, kevät
 - talvilinnut

Havainnot em. alueilta aina kesäkuun loppuun mennessä.

- Numero 3: - yölaulajat + kultasirkku
- pöllöt
- atlasprojekti
- tuulihaukkaprojekti

Havainnot em. alueilta aina syyskuun loppuun mennessä.

Havainnot kevät- ja syysmuuton alkamisesta ja päättymisestä kootaan Yhdistyksen tätä tarkoitusta varten painattamalle A4-kokoiselle kaavakkeelle, jossa lajiluettelo on valmiiksi painettuna. Muiden alueiden havainnot kootaan Yhdistyksen painattamalle ns. yleiskaavakkeelle (A4-koko). Lajit systemaattiseen järjestykseen (= sama kuin muuton alkamis- ja päättymiskaavakkeella). Eri alueiden havainnot EI SAMALLE kaavakkeelle! Mitään muita pape-reita tai lappusia ym. postimerkkejä ei hyväksytä.

Monisteet ilmestyvät noin kaksi kuukautta havaintojen saamisen jälkeen.

Havainnot lähetetään sihteerille, joka jakaa ne asianomaisille, tai suoraan vastaavalle toimittajalle.

Havainnot vuoden 1974 pöllöistä ja yölaulajista + kultasirkkusta pyydetään lähettämään viimeistään huhtikuun loppuun mennessä joko vastaaville toimittajille tai Paavo Liimatalle os.
Kölitie 13, 80160 Joensuu 16.

KEVÄTUUUON KULKU P-KARJALASSA 1974

Matti Kapanen

Tämä pääpiirteittäinen katsaus perustuu palautettujen kevät-kaavakkeiden lisäksi yhteishavainnointipäivän tuloksiin ja eräisiin epämääräisiin pikkulappushavaintoihin ja myös suullisiin ilmoituksiin. Muuton alkaminen on esitetty taulukkoon, jossa on yleensä kahden ensimmäisen havaitsemispäivän kaikki tai useimmat havainnot.

Muutto alkoi suurin piirtein normaalisti maaliskuun viimeisellä viikolla jatkuen verraten vilkkaana koko huhtikuun ensimmäisen viikon; mm kottaraiset, kiurut, peipot ja töyhtöhyypät yleistyivät lähes päivittäin. Sitten alkoi puhallella kolea pohjoisvirtaus, joka lamaannutti muuton lähes täysin kuun puolivälin tienoille saakka. Tämän jälkeen tapahtui säissä jälleen pintä parantumista ja muutto käynnistyi uudelleen, joskin vielä kovin

vaimeana. 25. päivän tienoilla alkoi kevään lopullinen riemukulku. 26.4. oli mm. töyhtöhyyppiä runsaasti liikkeellä, myös kuovien ja sepelkyyhkyjen muutto oli vilkasta. Petoista havaittiin eniten piekanoja. Kuun loppupäivinä rynnivät myös isot linnut, kuten esim. hanhet ja kurjet verraten runsaina. Melko hyvä muutto sattui yhteishavainnointiin 28.4. (ks. SIIPIRIKKO 2/1974). Vappuun mennessä ehtivät suuret vesilintulaumat kansoittaa sulapaikkoja.

Toukokuun muutto sujui lähes normaaliin tahtiin. Selvän poikkeuksen, etenkin edelliseen kevääseen verrattuna, tekivät arktiset muuttajat, joita nähtiin yllättävän niukasti. Pahiten "pettivät" vesilinnut, joiden yhteismääräksi lienee tullut vain muutama tuhat (ks. erillisartikkeli arktikasta).

Garc	10.5.	Joe Lin 1+2	11.5.	Eno Uim, Out Sys, Ilo Mek 1
Gste	11.5.	Out Sys 2, Ilo Kes 2	17.5.	Joe Höy 5
Gavia	4.5.	Eno Uim 1	10.5.	Eno Uim, Joe Höy 1
Pocri	27.4.	Eno Uim 9, Joe Kuk 1	28.4.	mm. Eno Uim 14, Joe Has 15
Pgri	12.5.	Toh Kir 3, Kit Hyy 1	13.5.	Rää Sin 1
Paur	29.4.	Joe Utr 3	2.5.	Out Sys 2
Apla	3.4.	Eno Uim 2, Joe P-j 2	4.4.	Joe Has 2
Acre	28.4.	Joe Höy 14	29.4.	mm Joe Has 32, Joe Höy 44
Aque	28.4.	Joe Has 1	29.4.	Joe Has 2
Aacu	29.4.	Joe Has 5, Joe Höy 2, Eno Uim 8		
Apen	29.4.	Joe Has 5, Joe Höy 9, Eno Uim 2		
Scly	28.4.	Joe Höy 1	29.4.	Joe Höy 3
Aful	16.4.	Eno Pau 1	28.4.	Joe Höy 4, Joe Utr 12
Afer	26.4.	Joe Has 1	27.4.	Joe Has 2
Bcla	30.3.	Eno Uim 3	5.4.	Eno Uim 6, Joe Sir 2, Joe Höy 2
Chyea	12.5.	Toh Kir 22, Kit Pää 20, Eno Uim 30		
Mfus	23.5.	Pyh Mul 2	24.5.	Joe Ukn 8, Joe Höy 4
Mnig	13.5.	Out Sys 4, Joe Lin 7	14.5.	Eno Uim 30, Joe Höy 1
Mser	29.4.	Joe Has 2	1.5.	Joe Lin 2
Mmer	4.4.	Eno Uim 1	6.4.	Joe Höy 1
Mealb	28.4.	Joe Utr 2	29.4.	Joe Has 5, Joe Höy 2, Eno Uim 2
Afab	10.4.	Eno Uim 2, Joe Kuk 3	14.4.	Eno Uim 6
Bleu	14.5.	Joe Höy 2	3.6.	Pyh Mul 6

Anser	26.4.	Joe Has	5+6,	Joe Ven	1	27.4.	Joe Has	8,	Pyh Mul	15
Ccyg	30.3.	Joe Vel	3			31.3.	Eno Uim	1		
Bbut	15.4.	Eno Rah	1			20.4.	Joe Has	1		
Blag	13.4.	Joe Oks	1			15.4.	Pyh Mul	1		
Buteo	14.4.	Kii Paa	1			19.4.	Joe Iin	1		
Anis	30.3.	Joe Ven	1			2.4.	Eno Uim	†		
Papi	22.5.	Pyh Rei	1			25.5.	Joe Höy	1,	Eno Pah	1
"Buzz."	24.5.	Joe Höy	2							
Caer	17.4.	Joe Has	1			2.5.	Out Sys	1		
Ccya	17.4.	Joe Höy	1			28.4.	mm. Joe yht.	8,	Pyh Mul	4
Phal	28.4.	Joe Höy	1,	Eno Uim	2	30.4.	Joe Höy	2		
Fsub	5.5.	Toh Ran	2			11.5.	Ilo Kes	1		
Ftin	16.4.	Joe Höy	1			21.4.	Joe Has	1		
Fcol	28.3.	Joe Vel	1			3.4.	Joe Ven	1,	Joe Pen	1
Ggru	16.4.	Eno Uim	2			17.4.	Pyh Mul	1		
Fatr	28.4.	Joe Höy	1			11.5.	Out Sys	3		
Host	3.5.	Eno Uim	33			8.5.	Joe Lin	3		
Vvan	27.3.	Joe Pen	4			28.3.	Joe Kuk	4,	Eno Uim	2
Chia	10.5.	Joe Höy	1			11.5.	Joe Höy	1		
Cdub	28.4.	Pyh Mul	1			29.4.	Joe Lin	1		
Ssqu	21.5.	Joe Höy	4			22.5.	Joe Höy	1		
Papr	27.4.	Pyh Mul	3			28.4.	Pyh Mul,	Joe Höy,	Joe Utr,	
							Eno Uim	yht.	6	
Aint	11.5.	Joe Höy	1			12.5.	Joe Höy	1		
Cgal	26.4.	Eno Uim	1			27.4.	Joe Has	3,	Pyh Mul	6
Lymin	6.5.	Pyh Mul	1			8.5.	Pyh Mul	1		
Srus	27.4.	Pyh Man	1,	Joe Mut	1	28.4.	Toh Kau	1		
Narq	16.4.	Eno Uim	1			19.4.	Joe Höy	1,	Joe Ukl	1
Npha	30.4.	Pyh Mul	1			1.5.	Ilo Kes	2		
Llap	12.5.	Vär Uud	35			14.5.	Joe Höy	4		
Toch	26.4.	Joe Has	1			27.4.	mm. Joe Has	3,	Joe Siih	1,
							Joe Ven	1		
Tgla	2.5.	Out Sys	2			6.5.	Toh Kau	2		
Thyp	30.4.	Joe Has	1			3.5.	Joe Höy	1,	Joe Kuk	3
Ttot	14.5.	Joe Höy	4			15.5.	Joe Kul	2		
Tery	8.5.	Lip Hep	1,	Pyh Mul	2	10.5.	Joe Höy	7		
Theb	28.4.	Joe Ven	1,	Joe Utr	1,	29.4.	Joe Lin	1		
				Pyh Mul	1					
Cmin	19.5.	Joe Kul	1			25.5.	Joe Höy	2		
Ctem	17.5.	Joe Höy	1			18.5.	Joe Höy	1		
Calp	17.5.	Joe Höy	1			18.5.	Joe Höy	7		
Lfal	28.5.	Eno Uim	1			2.6.	Joe Höy	17		

Ppug	9.5.	Joe	Kul	2			
Plob	24.5.	Joe	Höy	6,	Eno	Uim	1
Sparas	18.5.	Joe	Höy	3			
Lfus	15.4.	Joe	Ven	4			
Larg	27.3.	Joe	Kuk	1			
Lcan	25.4.	Joe	Has	2			
Lamin	6.5.	Joe	Höy	1			
Lrid	4.4.	Joe	Ilo	1			
Shir	11.5.	Lip	Hep	2,	Joe	Höy	2
Sparad	19.5.	Joe	Höy	6			
Coen	7.4.	Joe	Rep	2			
Cpal	4.4.	Joe	Pen	1			
Cucan	12.5.	Toh	Kir	1			
Aotu	30.3.	Pyh	Ras,	Kii	Hov	1k	
Afla	1.5.	Pyh	Mul	1			
Asio	15.5.	Joe	Höy	1			
Aapu	18.5.	Joe	Kuk	2			
Jtor	8.5.	Pyh	Man	1			
Aarv	27.3.	Joe	Rep	1			
Ealp	2.4.	Pyh	Mul	1			
Hrus	2.5.	Joe	Has	1			
Durb	6.5.	Toh	Kau	1			
Rrip	13.5.	Joe	Lin,	Joe	Kuk	1	
Oori	27.5.	Pyh	Man	1			
Cfru	24.3.	Joe	Mut	1			
Ttro	13.4.	Pyh	Rei	1			
Tvis	28.4.	Eno	Ukk	2			
Tpil	3.4.	Pyh	Mul	3,	Joe	Ven	2
Teri	15.4.	Eno	Uim	1			
Tmus	4.4.	Joe	Ven	1			
Tmer	28.3.	Pyh	Niil	1			
Ooen	16.4.	Joe	Ukn	2			
Srub	12.5.	Ilo	Koi,	Toh	Ran	1	
Ppho	9.5.	Joe	Mut	1			
Llus	21.5.	Pyh	Mul	1			
Lsve	12.5.	mm.	Pyh	Man,	Joe	Ket	1,
				Joe	Sul	2	
Erub	6.4.	Joe	Lin	1			
Lnae	4.6.	Pyh	Mul	2			
Apal	7.6.	Joe	Vel	1			
Adum	4.6.	Pyh	Niil	1			
	21.5.	Joe	Höy	5			
	21.4.	Joe	Ven	2			
	28.3.	mm.	Eno	Uim	40		
	26.4.	Joe	Has	1			
	8.5.	Joe	Lin	1			
	5.4.	Eno	Uim	1			
	20.5.	Joe	Höy	13			
	12.4.	Out	Per	1			
	5.4.	Joe	Has	5			
	16.5.	Eno	Ahv	1			
	5.4.	Pyh	Rei	2k			
	3.5.	Kon	Kot	1			
	22.5.	Joe	yht.	6			
	11.5.	Pyh	Rei	1			
	28.3.	Joe	Pen	1,	Pyh	Rei	3
	7.4.	Eno	Uim	1			
	3.5.	Joe	Höy	1			
	7.5.	Joe	Höy	1			
	14.5.	Joe	Höy	1			
	28.5.	Pyh	Mul	1			
	26.3.	Joe	Sir	2,	Joe	Pen	2
	17.4.	Pyh	Rei	1			
	29.4.	Joe	Ven	2,	Kon	Lin	1
	28.4.	mm.	Eno	Ukk	"runsas"		
	7.4.	Joe	Ven,	Joe	Has	1	
	31.3.	Joe	Kul,	Eno	Uim	1	
	21.4.	Pol	Suk	1			
	14.5.	Joe	Nii	1			
	14.5.	Joe	Kar	1			
	26.5.	Pyh	Mul	3			
	20.4.	Pyh	Mul	1			
	5.6.	mm.	Pyh	Mul	3		
	11.6.	Joe	Nol	1			
	5.6.	Joe	Höy	1			

Asch	16.5.	Joe Höy 1	17.5.	Pyh Mul 1
Hict	1.6.	Joe Sul 1	5.6.	Pyh Sav 1
Satr	28.5.	Joe Nol, Joe Sul 1	3.6.	Joe Höy 1
Sbor	28.5.	mm. Joe Höy, Joe Nol, Pyh Mul 1		
Scom	23.5.	Joe Höy 1	24.5.	Joe Nol 1
Scur	14.5.	Joe Aav, Joe Nii 1	15.5.	Joe Nol, Joe Aav, Joe Höy 1
Ptrus	11.5.	mm. Lip Hep, Pyh Rei 1	12.5.	useita
Pcol	3.5.	Pyh Mul, Joe Kuk 1	4.5.	Toh Kau 1
Psib	15.5.	Pyh Mul 1	24.5.	Pyh Mul 1
Mstr	18.5.	Toh Kau 2	25.5.	Joe Aav 1
Mhyp	9.5.	Toh Kir 1	12.5.	mm. Pyh Mul, Pyh Man 1
Pmod	17.4.	Joe Mut, Joe Rep, Toh Kau 1		
Apra	3.4.	Pyh Rei 1	7.4.	Pyh Rei, Pyh Mul 1
Atri	30.4.	Joe Höy 1	1.5.	Joe Höy, Kii Paa 1
Acer	16.5.	Joe Höy 1	19.5.	Pyh Man 1
Moalb	16.4.	Joe Has 2	19.4.	Joe Rep 1
Mfla	4.5.	Pyh Mul 1	6.5.	Joe Ukn 2
Bgar	14.3.	Joe Mut 25	23.3.	Joe Nii 5
Lexc	4.4.	Lip Vii, Joe Ven 1	6.4.	Joe Vel 1
Lcol	27.5.	Pyh Mul 1	28.5.	Joe, Kon, Pyh yht. 6
Svul	27.3.	Joe Iin 2, Joe Koi 1, Joe Pen 1	28.3.	mm. Joe Rla 12
Ccar	30.3.	Joe Vel 1	2.4.	Joe Has 2
Cspi	16.3.	Joe Lin 50+20		
Ccann	27.3.	Joe Ukl 2, Joe Pen 2	29.3.	Joe Vel 1
Cflam	2.3.	Joe Has ja Nol yht.87	5.3.	Pyh Haa 100
Fcoe	30.3.	Joe Ukl 1	31.3.	mm. Eno Pau 9, Joe Ven 4
Fmon	3.4.	Joe Ase 1	15.4.	Toh Kau 1
Cery	18.5.	Joe Lin, Toh Kau 1	21.5.	Toh Kem 1
Eaur	5.6.	Joe Höy 1	8.6.	Vär Uud 2
Ehor	8.5.	Kon Iin 1	16.5.	Pyh Rei, Pyh Man 1
Erus	17.4.	Toh Kau 1	28.4.	Joe Utr 1
Esch	31.3.	Joe Ukl 1	2.4.	Joe Pen 1
Clapp	3.4.	Pyh Mul 1	5.4.	Pyh Mul 1
Pniv	28.3.	Pyh Rei 3, Joe Lin 10 Eno Uim 3	30.3.	Joe Pen 16, Eno Uim 12

Lyhennykset:

Eno: Ahv = Ahveninen, Pah = Pahkavaara, Pau = Paukaja, Rah =
Rahkee, Uim = Uimaharju, Ukk = Ukkola

Ilomantsi (= Ilo): Kes = Kesonsuo, Koi = Koitajoki, Mek = Mekri-järvi

Joensuu (= Joe): Aav = Aavaranta, Ase = Asevelikylä, Has = Hasanniemi, Höy = Höytiäisen kanava, Iin = Iiksenniitty, Ilo = Ilosaari, Kar = Karsikko, Ket = Ketunpesät, Koi = Koivuniemi, Kuk = Kukkosensaari, Kul = Kulho, Lin = Linnunlahti, Mut = Mutala, Nii = Niinivaara, Nol = Noljakka, Oks = Oksoja, Pen Penttilä, Rep = Repokallio, Rla = Repola, Siih = Siihtala, Sir = Sirkkala, Sul = Sulkula, Ukl = Ukonlahti, Ukn = Ukonniemi, Utr = Utra, Vel = Vehkalahti, Ven = Vehkanniitty

Kiihtelysvaara (= Kii): Hov = Hovinaho, Paa = Paavonlampi

Kitee (= Kit): Hyy = Hyypiänjärvi, Pää = Päätyenlahti

Kontiolahti (= Kon): Iin = Iiksenniitty, Kot = Kotalahti, Lin = Linnunsuo

Liperi (= Lip): Hep = Heponiemi, Vii = Viinijärvi

Outokumpu (= Out): Per = Perttilahti, Sys = Sysmäjärvi

Polvijärvi (= Pol): Suk = Sukkulanjoki

Pyhäselkä (= Pyh): Haa = Haapajärvi, Man = Mansikka-aho, Mul = Mulo, Niil = Niittylahti, Ras = Rasivaara, Rei = Reijola, Sav = Savikko

Rääkkylä (= Rää): Sin = Sintsi

Tohmajärvi (= Toh): Kau = Kaurila, Kem = Kemie, Kir = Kirkkonniemi, Ran = Rantakylä

Värtsilä (= Vär): Uud = Uudenkylänlampi

Havainnot ja muuton päättymisestä

Tähän on otettu eräiden lajien kaksi viimeistä havaintopäivämäärää, sensijaan paikka ja yksilömäärä on jätetty pois.

1. = viimeinen havainto, 2. = toiseksi viimeinen havainto.

	2.	1.
Kuikka	27.5.	28.5.
Kaakkuri	22.5.	26.5.
Gavia sp.	2.6.	4.6.
Pilkkasiipi	26.5.	28.5.
Mustalintu	26.5.	27.5.
Uivelo	13.5.	17.5.
Joutsen	12.5.	27.5.
Hiirihaukka	17.5.	19.5.
Piekana	4.5.	17.5.

	2.	1.
Sinisuohaukka	10.5.	12.5.
Meriharakka	28.5.	11.6.
Tylli	3.6.	7.6.
Tundrakurmitsa	26.5.	23.6.
Kapustarinta	26.5.	29.5.
Karikukko	26.5.	28.5.
Jänkäkurppa	24.5.	28.5.
Pikkukuovi	23.5.	26.5.
Punakuiiri	26.5.	28.5.
Punajalkaviklo	17.5.	18.5.
Mustaviklo	25.5.	26.5.
Pikkusirri	28.5.	31.5.
Lapinsirri	29.5.	1.6.
Suosirri	4.6.	10.6.
Suokukko	2.6.	3.6.
Vesipääsky	26.5.	28.5.
Merikihu	23.5.	24.5.
Lapintiira	26.5.	2.6.
Tunturikiuru	1.5.	12.5.
Mustavaris	8.5.	12.5.
Sinirinta	25.5.	26.5.
Lapinkirvinen	28.5.	26.5.
Tilhi	5.5.	11.5.
Lapinsirkku	22.5.	25.5.
Pulmunen	4.5.	10.5.

KEVÄÄN 1974 PETOLINNUT

Matti Kapanen

Petolintukevät oli suurinpiirtein normaali. Määrät olivat useimpien lajien kohdalla samaa suuruusluokkaa kuin edellisenäkin keväänä. Tosin tällä kertaa havaintoja kerättiin laajemmalta alueelta, joten eräiden petojen kohdalla muuttajamäärät lienevät tosiasiassa hieman pienentyneet. Selvin vähentyminen näkyy tuulihaukalla; edellisenä keväänä pelkästään Joensuusta ja sen lähiympäristöstä 45 havaintoa, keväällä 1974 huomattavasti laajemmalla alueelta vain 27! Vähennemistä lienee tapahtunut myös varpushaukan kohdalla, tosin ei läheskään niin selvästi kuin tuulihaukalla. Buteoiden määrät kasvoivat hieman edelliskeväästä. Hiirihaukkoja

näkyi puolet enemmän, piekanan ja määrittämättömien Buteoiden li-
säys oli vähäisempää. Selvää nousua tapahtui sinisuohaukan koh-
dalla: edellisellä keväänä 15 ja keväällä 1974 yhteensä 41.

Buteoiden muuton aloitti tänäkin vuonna piekana, 13.4. Joe Oks-
ojalla 1 yks. Seuraava havainto lajista tehtiin 15.4. Pyh Mulos-
sa ja samana päivänä näyttäytyi Enon Rahkeella myös hiirihaukka.
Muutto oli kuitenkin puolentoista viikon ajan hyvin hiljaista.
Ensimmäinen todella hyvä muuttopäivä oli 26.4. Tällöin lasket-
tiin 29 piekanaa, 44 Buteo sp:tä, mutta vain 2 hiirihaukkaa.
28.4. muutto vilkastui edelleen: 13 hiirihaukkaa, 44 piekanaa ja
65 B.sp:tä. 30.4. vastaavat lukemat olivat 21+7+27 ja 1.5. las-
kettiin 17+3+27. Toukokuun alkupäivinä muutto laantui jo huomattavasti.
Viimeiset muuttajat havaittiin toukokuun puolivälin jäl-
keen: piekana 17.5. Höytiäisen kanavalla 1 NW ja samassa paikas-
sa 19.5. hiirihaukka 1 NW.

Ensimmäinen muuttava mehiläishaukka nähtiin 22.5. Mulossa ja vii-
meinen muutti 2.6. Enon Uimaharjussa. Kun näiden väliin mahtuu
vain puolenkymmentä muuta yksilöä, voidaan todeta mehiläishaukan
muuton olleen nytkin kovin vaatimatonta.

Varpushaukkojen muutto alkoi ilmeisesti maaliskuun vaih-
teessa. Muutto jatkui niukkana yli huhtikuun puolivälin, parhai-
na päivinä 2-4 yks. Sen jälkeen tapahtui pientä piristystä. 21.4.
muutti Joe Hasanniemessä 7 ja Vehkalahdella 2 yks. 27.4. havait-
tiin yhteensä 6 ja 28.4. tuli summaksi 15, joista Uimaharjussa
6 ja Höytiäisen kanavalla 4. 1.5. näkyi Ilo Kesolla 8 muuttajaa,
muualla lisäksi 3. Toukokuun alkupäivinä muutteli vielä muuta-
mia yksilöitä.

Ensimmäinen sinisuohaukka havaittiin 17.4. Höytiäisen kanavalla.
Seuraavat havainnot tehtiin vasta yhteishavainnointipäivänä 28.4.,
jolloin muutti yhteensä 13 liihottelijaa. 1.5. laskettiin kaikki-
aan 7 muuttajaa. Vielä toukokuun alkupuolella sinisuohaukkoja nä-
kyi useita kertoja. Mikähän kiertelijä mahtoi olla se koiraslintu,
joka 1.6. risteili Polvijärven Haaralanniemen peltojen yllä?
Ruskosuohaukkoja näkyy vuosi vuodelta yhä enemmän. Tänä keväänä
lajista tehtiin 7 havaintoa. Ensimmäinen nähtiin 17.4. Hasannie-
messä.

Kalasääskestä kertyi lähes 30 havaintoa, mutta varsinaisesti
muuttavien määrä lienee n. 20, sillä etenkin toukokuun havain-
noissa eräät paikallisina nähdyt linnut kuulunevat jonkin lähi-
seudun pesivään kantaan. Ensimmäiset kalastajat ilmestyivät su-
lapaikkojen ylle 28.4., jolloin Enossa nähtiin 3 ja Höytiäisen

kanavalla 1.

Nuolihaukkoja nähtiin kevään kuluessa vain 7, nekin ilmeisesti kaikki paikallisia lintuja. Muuton aloittivat Tohmajärven Rantakylässä 5.5. nähdyt 2 yks. Ampuhaukan muutto alkoi 28.3., jolloin Vehkalahdella muutti 1 yks. NE. Muutto jatkui tasaisen niukkana aina huhtikuun loppupäiviin saakka, jolloin parina päivänä nähtiin 3-5 yks. Tuulihaukan väheneminen tuli jo edellä mainittua. Toivottavasti tilanne ei ole kuitenkaan niin murheellinen, vaikkakaan tiedot lajin pesinnästä eivät anna parempaakaan kuvaa, joten lajin muuttoaikaiseenkin esiintymiseen lienee syytä kiinnittää entistä enemmän huomiota. Kevään ensimmäinen lekuttelija havaittiin 16.4. Höytiäisen kanavalla. Vilkkainta muutto oli vapun tienoilla, jolloin oli muutamia 3-4 yks:n päiviä.

Kevään 1974 petolintusummat

Kotka	4
Hiirihaukka	74
Piekana	121
Buteo sp.	194
Varpushaukka	81
Kanahaukka	6
Accipiter sp.	28
Mehiläishaukka	7
Buzzard	4
Ruskosuohaukka	7
Sinisuohaukka	41 (19k+22n)
Kalasääski	27
Nuolihaukka	7
Muuttohaukka	-1
Ampuhaukka	23
Tuulihaukka	27
Falco sp.	12

KEVÄÄN 1974 ISOT LINNUT

Juha Eronen

Tämä yhteenveto perustuu niiden 13 retkeilijän havaintoihin, jotka olen saanut käyttööni, sekä muutamiin yhteishavainnointipäivän havaintolistoihin. Tässä katsauksessa käsitelty Joensuun retkeilyalue

sisältää varsinaisen Joensuun lisäksi Kulho-Kotalahden ja Mulon alueet. Maakunnan havaintoja on käsitelty vain, jos niitä on ollut tarpeeksi antamaan selvä kuva muuton ajoittumisesta.

Anser-hanhet

Muuton aloittivat 10.4. Kukkosensaarella nähdyt 3 ESE:oon matkavaa metsähanhea. Samana päivänä havaittiin myös Uimaharjussa 2 paikallista yksilöä. Seuraavat hanhet nähtiin 15.4. 4 yks., 16.4. 1 yks. ja 21.4. 12 yks. Sen jälkeen havaintoja on miltei päivittäin aina toukokuun puoliväliin asti. Muutossa on havaittavissa kaksi selvää huippua: ensimmäinen 27.4. 78 yks. ja 28.4. 169 yks. ja toinen pienempi 11.5. 67 yks. ja 13.5. 49 yks. (maakunnassa 28.4. 148 yks., 11.5. 160 yks. ja 12.5. 63 yks.). Viimeinen havainto 18.5. 15 E Höytiäisen kanavalla. Suurin parvi 52 yks. Mutalassa 11.5. Keskimääräinen parvikoko 6,2 yksilöä. Koko kevään aikana nähtiin yhteensä 623 muuttavaa hanhea 100 parvessa, joista tunnistettuja metsähanhia 350 yks. 55 parvessa.

Kurjet

Kevään kurkimuutto oli ilahduttavan runsasta. Ensimmäinen riukukoi-pi havaittiin 17.4. Mansikka-ahossa paikallisena. Uimaharjussa kurki nähtiin jo edellisenä päivänä: 2 yks. palaamassa etelään. Tämän jälkeen havaittiin muutamia yksittäisiä yksilöitä, kunnes 27.4. muutto pääsi käyntiin. Muuton huippu ajoittui huhti-toukokuun vaihteeseen: 27.4.-1.5. nähtiin yhteensä 479 yksilöä, joka on 90 % koko kevään summasta. Huippupäivä oli 28.4. - 324 yks., muina em. ajanjakson päivinä havaittiin 32-44 yks. (maakunnassa 28.4. 90 yks., 30.4. 33 yks. ja 11.5. 67 yks.). Muutto jatkui laimeana toukokuun loppupuolelle asti; viimeinen havainto muuttavista 26.4. 2+5 Höytiäisen kanavalla. Suurin parvi n. 30 NW 28.4. Mulossa (Uimaharjussa 11.5. 45 E). Keskimääräinen parvikoko oli 4 yks., vuonna 1973 vastaavasti 3,2 yks. (ks. taulukko 1.). Kevään yhteissummaksi saatiin 532 yks. 132 parvessa.

Yks.määrä parvessa	1-2	3-9	yli 9
Parvien osuus	1973 64 % (45)	31 % (22)	4 % (3)
kokonaismäärästä	1974 46 % (60)	47 % (62)	7 % (10)

Taulukko 1. Kurkiparviön koon vertailua keväiltä 1973 ja 1974.

Suluissa parvien lukumäärä. Taulukko osoittaa yli 3 yks. parvien osuuden lisääntyneen ja vastaavasti 1-2 yks. parvien vähentyneen.

Joutsenet

Muuton aloittivat 30.3. 3 koilliseen lentänyttä joutsenta Vehkalahdessa. Seuraava havainto tehtiin vasta 6.4., jolloin 1 yks. matkasi NW Hasanniemessä. Sitten yli viikon tauon jälkeen 15.4. 6 yks. Mulossa NE. Taas reilu viikon tauko, jonka jälkeen muutto käynnistyi. Muuton huippu 26.4.-30.4. välisenä aikana. Parhaat päiväsummat 26.4. 11 yks. ja 28.4. 31 yks. (maakunnassa 28.4. 11 yks.). Toukokuussa joutsen havaittiin 4 kertaa, viimeiset havainnot 25.5. 3 N Kulhossa ja 27.5. 1 ENE Linnunlahdella. Loppusumma 87 yks. 23 parvessa.

	<u>1973</u>	<u>1974</u>
metsähanhi	216/30	350/55
hanhi sp.	186/36	273/45
hanhet yht.	402/63	623/100
kurki	221/70	532/132
joutsen	68/12	87/23

Taulukko 2. Keväiden 1973 ja 1974 isojen lintujen summat (yks./parvia) Joensuun retkeilyalueella.

Yleisesti voidaan sanoa, että kevät 1974 oli parempi "isolintukevät" kuin 1973. Hanhien määrä kasvoi 1,5-kertaiseksi, kurkien 2,5-kertaiseksi ja joutsenten 1,3-kertaiseksi.

KEVÄÄN 1974 ARKTISET MUUTTAJAT

Juha Miettinen

Keväällä 1974 havainnoitiin edelleen eniten Joensuun retkeilyalueella, mutta nyt kertyi jo havaintoja myös muualta maakunnasta; Liperistä, Tohmajärveltä, Kiteeltä, Värtsilästä ja Ilomantista.

Kylmä kevät viivästytti muuttajia siinä määrin, että ensimmäiset Gaviat nähtiin vasta 10.5. Tällöin muutti Linnunlahdella 3 kuikkaa ja 1 sp. Seuraavina näkyi sekä kuikkia että kaakkureita eri puolilla maakuntaa yksittäisinä tai pienissä parvissa. Suurin paikallinen parvi 14.5. 15 yks. Pyhäselällä. Vasta 17.5. muutto pääsi vauhtiin: muuttajia 35 Gaviaa, joista 24 kuikkia 9 sp:tä ja 2 kaakkuria. Lisäksi uiskenteli Pyhäselällä paikallisena 2 kaakkuria ja 20:n parvi kuikkia. Seuraavana päivänä muutto vilkastui entisestään: 59 Gaviaa, joista kaakkureita 4. 19.5. oli välipäivä, vain 11 muuttavaa. 20.5. saavutettiin sitten huippu:

109 Gaviaa, joista vain 9 määritettiin kuikiksi. Varsinainen huippu muutti tänä huippupäivänä 10 min:n aikana (9.05-9.15 kanavalla 89 sp:tä viidessä parvessa). 21.5. muutti 18 Gaviaa ja 22.5. 29. Tämän jälkeen muutto hiljeni siinä määrin, että enää yhtenä päivänä ylitettiin kymmenen yksilön määrä: 26.5. 13 Gaviaa.

Viimeiset muuttavat yksilöt havaittiin 4.6., jolloin kanavalla muutti 2 sp:tä N:een. Gavioiden yhteismääräksi tuli 346.

Vesilintujen muutto oli kevääseen 1973 verrattuna lievästi sanottuna vaisua. Koko kevään aikana ei päästy yhteenkään yli tuhannen yksilön päiväsummaan. Yli sadan yksilön päiviäkin oli vain viisi. Huippu sattui välille 21.-26.5. Paras päivä oli 23.5. jolloin muutti n. 475 allia, n. 480 Clangula/Melanittaa ja kaksi pilkkasiipeä.

Mustalintuja havaittiin muutossa hyvin vähän. Suurimpia olivat paikalliset parvet 20.5. 150 ja 26.5. 100 Pyhäselällä. Pilkkasiivestä kertyi kuutisen havaintoa. Suurin parvi 28.5. 20 paikallista Pyhäselällä. Muuttajien yhteissumma jäi alle kolmen tuhannen. Myös Branta-hanhien muutto jäi muutamien parvien varaan. Valkoposkihanhasta havaittiin kaksi parvea: 14.5. 2 NE:een kanavalla ja 3.6. 5 NNE:een Mulossa.

Sepelhanhista myös kaksi havaintoa: 30.5. 1 NE:een Ukonniemessä, toinen hieman erikoisempi havainto 16.6. 14 paikallista Koitereen Lutinselällä Ilomantsissa.

Lisäksi nähtiin kanavalla kaksi 15 yks:n määrittämätöntä hanhiparvea 18. ja 22.5.

Kahlaajien muutto oli suunnilleen normaalia.

Ensimmäiset punakuirit havaittiin Värtsilässä 12.5. (n. 35 NE). Tämän suurempaa parvea ai näkynyt ennen kuin 18.5., jolloin kanavalla muutti 158 paikallisen lisäksi 2 + n. 90 yksilöä. Seuraavana päivänä kahlaili kanavan lietteillä 201 yksilöä, joka olikin kevään suurin parvi. 20.5. oli kanavalla vielä 163 paikallista, lisäksi Mulossa muutti 2 NE:een. 21.5. oli punakuireja jäljellä n. 90 yksilöä. Tämän jälkeen suuremmat parvet hävisivät. Viimeiset yksilöt: 3 paikallista kanavalla 28.5. Jos kaikki paikallisetkin lasketaan päivittäisiin summiin mukaan, niin kevään punakuirisummaksi tulee 815.

Meriharakasta kertyi 6 havaintoa. Ensimmäiset 3 muuttavaa Linnunlahdella 8.5. ja viimeinen viivyttelijä Lieksassa 11.6. Suurin parvi 7 yksilöä.

Punajalkaviklo havaittiin ainoastaan neljästi, mutta mustavikloa sitäkin enemmän. Suurimmat parvet olivat 10-14 yksilön suuruisia. Havaittujen mustaviklojen yhteismääräksi tuli 180.

Tundrakurmitsoja havaittiin kahdeksan kertaa. Suurin parvi 6 yksilöä. Erikseen kannattaa mainita n. 200 yks:n ISOKAHLAAJA/PLUVIALIS sp. parvi, joka havaittiin Vehkanniityllä iltapäivällä 3.6.

Ensimmäinen karikukko havaittiin 11.5. kanavalla ja viimeinen 4.6. Ilomantsin Mekrijärvellä. Yhteensä 7 havaintoa. Suurin parvi 3 yksilöä.

Vesipääskystä välillä 24.5.-1.6. yhteensä 5 havaintoa. Suurin parvi 6 yksilöä.

10.5. löytyi ensimmäinen tylli kanavalta. Tämän jälkeen niitä näkyi päivittäin suurimpien parvien ollessa kymmenen molemmin puolin. Viimeksi havaitut: 3.6. 3p kanavalla, 7.6. 1p Pyhäselän Ketsussa ja 29.6. 1p Repokalliolla Joensuussa.

Ensimmäiset yhdeksän (2m, 7p) suosirriä havaittiin kanavalla 18.5. Seuraavana päivänä sirrejä löytyi jo 106, joista 18 muutossa. 20.5. kanavalla oli 110p. 21.5. kevään suurin parvi 300 yks. (ja lisäksi 35 yks:n muuttoparvi) ja 22.5. 44 muuttavaa ja 80 paikallista. 23.5. oli huippupäivä: 520 yksilöä eri puolilla Joensuuta. 26.5. päättyi päämuutto ja päiväsummat alenivat nopeasti. Viimeiset yksilöt: 3.6. 5p ja 4.6. 1p kanavalla. Yksinäinen suosirri oleskeli lietteillä läpi kesän. Suosirrien summaksi tuli 2050 yksilöä.

Muiden sirrilajien esiintyminen olikin jo sitten paljon väisempää. Pikkusirristä 6 havaintoa. Suurin parvi 12 yksilöä Kotalahdella. Lapinsirristä 12 havaintoa. Suurin parvi 18 yks. Kulhossa. Pulmussirristä saatiin kaksi havaintoa: 26. ja 28.5. 2 paikallista kanavalla.

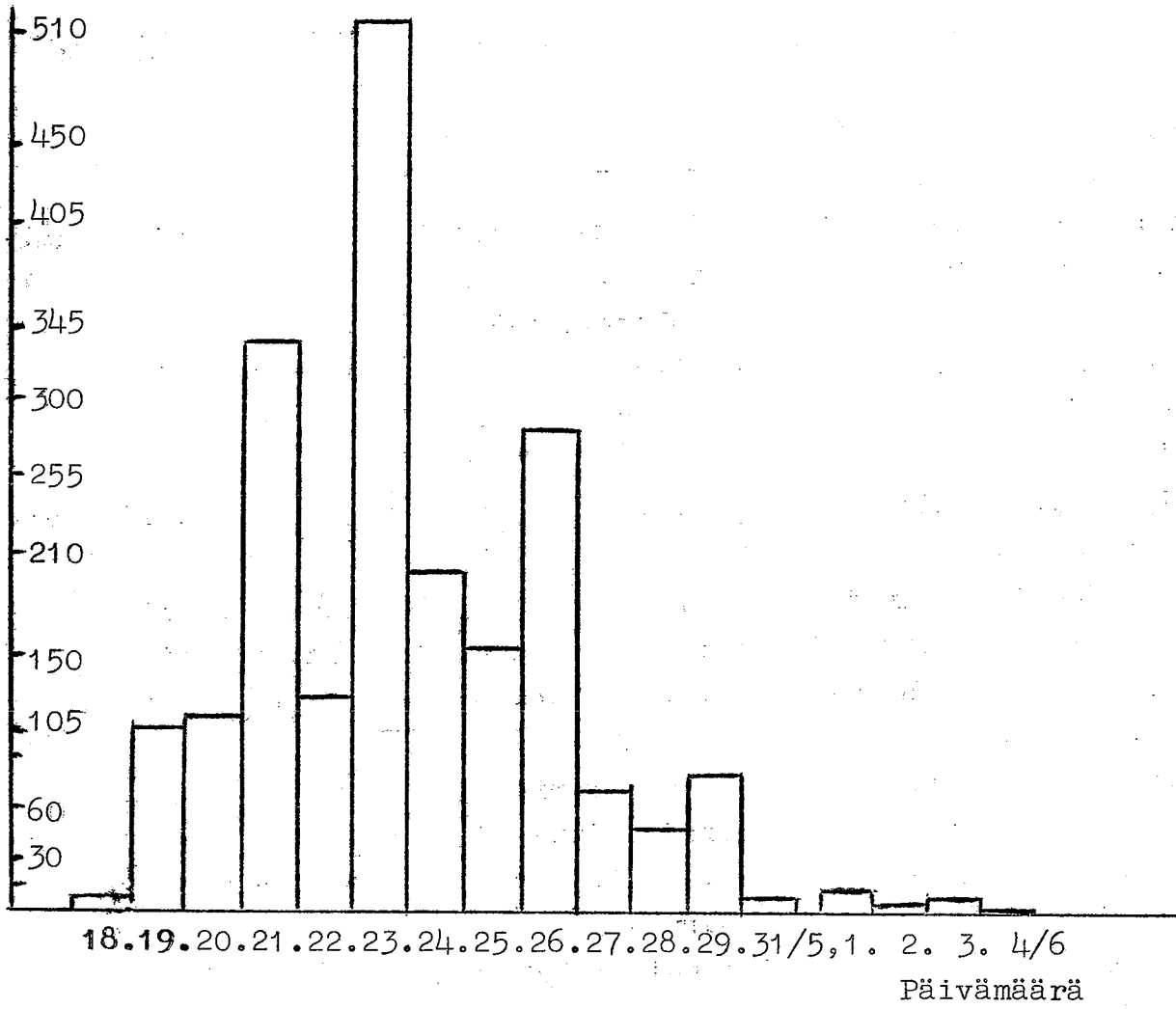
Kihujen muutto oli edellisvuoteen verrattuna aivan olematonta. Merikihusta 4 havaintoa: 21.5. 5m, 23.5. 7m, 24.5. 3m ja 3 kiertelevää kanavalla.

Leveäpyrstökihu havaittiin kahdesti: 18.5. 1+2m kanavalla.

Lapintiiroja näkyi tänä keväänä tavallista runsaammin. Ensimmäiset 6 yksilöä ilmestyivät kanavalle 19.5. 20.5. niitä oli jo 13, joka jäikin suurimmaksi parveksi. Viimeiset 8 yksilöä nähtiin 26.5. kanavalla.

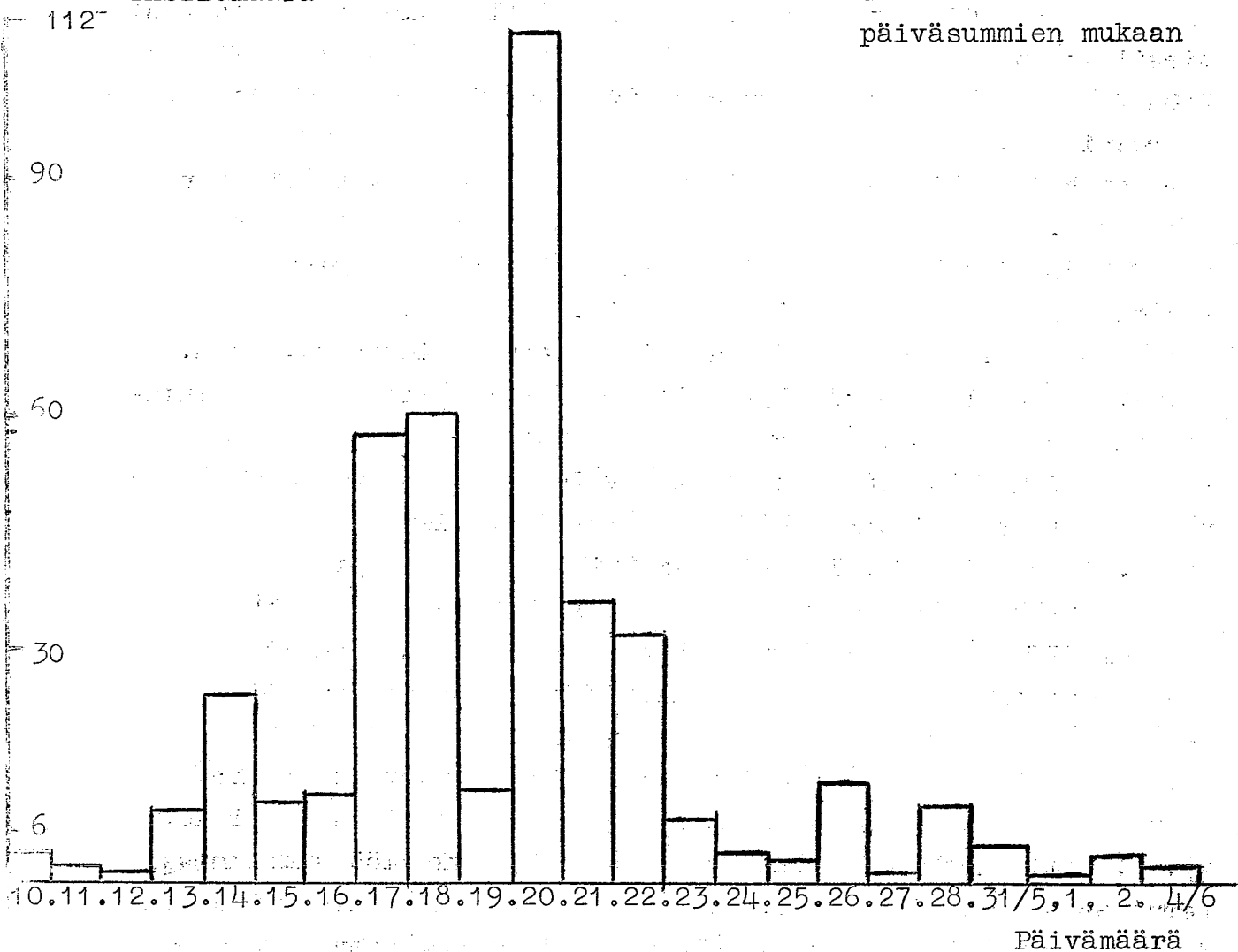
Yksilömäärä

Suosirrin (*Calidris alpina*)
muuton ajoittuminen päivä-
summien mukaan.

Yksilömäärä

Gavioiden muutto
päiväsummien mukaan

ERÄIDEN TALVILINTUJEN PARVEUTUMISESTA (REPOKALLIOLLA JA ASEVELIKYLÄLLÄ) SYKSYLLÄ 1974

Juha Miettinen

Erittäin leudon syksyn ja alkutalven takia on useimpien talvilintulajien parveutuminen ja siirtyminen asutuskeskuksiin myöhästynyt huomattavasti.

18. ja 19. 12. vallinnut lumipyry on eräiden lajien osalta kiihdyttänyt parveutumista. Seuraavassa havaintojani muutamien lajien osalta.

CORVUS CORAX Syksyn aikana näkyi korppeja normaalisti, mutta sitten linnut hävisivät eikä marras-joulukuussa näkynyt kuin silloin tällöin yksittäisiä lintuja. Esim. 21.12. Repok:n kp:lla 1 yksilö (26.12.-73 7 yksilöä).

C. CORONE CORNIX Varisparvet ovat olleet tänä syksynä ja etenkin

syystalvella tavallista suurempia. 29.11. n. 700 Asevelikylällä ja 18.12. n. 600 yöpymässä Pielisjoen jäällä sulan reunassa rautatiesillan luona.

PICA PICA Parvet olivat alkusyksystä ehkä hieman tavallista suurempia. 7.9. n. 50 ja 20.10. n. 15 Mulossa. Tämän jälkeen harakat hajaantuivat nopeasti: 21.12. Repokallion kp:lla vain 2 yksilöä.

PARUS MAJOR Lokakuussa alkoivat talitiaisparvet suurentua tasaisesti ainakin Asevelikylällä (14.10. 4, 26.10. n. 15, 17.11. n. 30). Tämän jälkeen alkoivat parvet pienentyä. Esim. 21.12. Repokallion kp:lla 5 yksilöä (viime maaliskuussa uusintalaskennassa 36 yksilön parvi + yksittäisiä).

PYRRHULA PYRRHULA Punatulkun esiintyminen oli syksyn aikana viime vuotista vaisumpaa. Vasta joulukuun puolenvälin paikkeilla alkoi niitä esiintyä enemmän. 18.12. 12 koirasta ja 2 naarasta sekä 21.12. yhteensä 10 koirasta ja 5 naarasta.

EMBERZA CITRINELLA Koko syksyn aikana näkyi keltasirkkuja huomattavasti pienempiä parvia kuin vastaavana aikana viime vuonna

18. ja 19.12. vallinnut lumipyry laukaisi selvästi keltasirkun parveutumisen ja hakeutumisen kaatopaikalle ja lintulaudoille. 15.12. asti oleskeli Repokallion kp:lla 5-8 yksilöä suurimmissa parvissa syksyn aikana. 21.12. oli Repokallion kp:lla kuitenkin jo n. 20 + n. 25 yksilön parvet. Lisäksi 22.12. Asevelikylällä ensimmäistä kertaa tänä syksynä lintulaudalla (n. 14 yks.).

PASSER DOMESTICUS Myös varpusen osalta havaitsin Repokallion kp:lla 21.12. syksyn suurimman parven n. 350 yks. (ennen tätä n. 100 - 200 pitkin syksyä).

(Asevelikylän havainnot enimmäkseen omasta pihasta.)

SYYSMUUTTO 1974 POHJOIS-KARJALASSA

Paavo Liimatta

Ensimmäisen kerran pohjoiskarjalaisen ornitologian historiassa saatiin kootuksi syysmuutosta riittävän laaja aineisto. Kaikkiaan 15 lintumiestä palautti kaavakkeen, mitä on pidettävä kiitettävänä saavutuksena. - En käsittele tässä erikoisotsikoiden alaisia lajeja (petoja, isoja lintuja jne.).

MUUTON ALKAMINEN

Kevätmuuton tuskin päätyttyä eräät kahlaajat aloittivat paluunsa talvehtimisalueilleen. Kesäkuun puolivälin jälkeen havaittiin ensimmäiset syysmuutosta. Muutolla oleva liro nähtiin 18.6. Lieksassa ja seuraavana päivänä 2 todennäköisesti muuttavaa mustavikloa Ilo-mantsissa. 23.6. nähtiin varmasti muutolla olevia mustavikloja 5 yks. Out Vuonoksessa. Kesäkuun puolella tehtiin vielä havainnot seuraavista muuttonsa aloittaneista kahlaajista: 23.6. 1 valkoviklo Joensuussa, 28.6. 1 isokuovi Polvijärvellä ja 30.6. 4 suokukkoa Liperissä. Heinäkuussa suurin osa kahlaajalajeista aloitti muuttonsa. Kuun alkupuolella alkoivat töyhtöhyypät keräytyä parviksi, ja kaikki Tringa-lajit olivat jo liikkeellä, 12.7. nähtiin 1 metsäviklo Pyhäselässä ja 18.7. 3 rantasipiä Out Vuonoksessa. Heinä-elokuun vaihteessa loputkin kahlaajalajit olivat aloittaneet matkansa kohti etelää. Tällöin aloittivat muuttonsa myös monet Pohjois-Karjalassa pesivät varpuslinnut ja eräät vesilinnut, joiden muuton alun havaitseminen on tosin hyvin vaikeaa, sillä monet lajit aloittavat muuttonsa huomaamatta ilman suurempia parvia tai selväpiirteistä muuttoa. Kuitenkin esim. 26.7. nähtiin Pyh Mulossa 108m ja 28.7. 23m peippoja. Pohjoisista varpuslinnuista nähtiin ensimmäiseksi lapinkirvinen 9.8. 1p Lieksassa, mutta seuraava vasta 29.8. Kontiolahdella. Muista Lapin linnuista muuttonsa aloittivat lapinsirkku 19.8. 1p Lieksa, sinirinta 1.9. 5p Joensuu, tilhi 20.9. 3p Eno ja pulmunen 14.10. 3m + 12p Joensuu. Pohjoisista vesilinnuista allitavattiin 1.8. 2 yks. Out Vuonoksessa ja samassa paikassa oli 3.8. 1p uivelo. 22.8. tavattiin 2p lapasotkaa Pyhäselällä. - Havainnot muuton alkamisesta lajeittain on koottu taulukkoon 1.

PÄÄMUUTTO

Syksyinen päämuutto on helpompi havaita useimpien lajien kohdalta kuin muuton alku. Niinpä taulukkoon 2 on saatu kootuksi havaintoja suurehkoista yksilömääristä useista lajeista. Vesilinnuista nähtiin

huomattavia yksilömääriä ainoastaan sinisorsasta (250p) Kit Kiteenjärvellä ja tukkasotkasta (100p) Toh Tohmajärvellä. Suurimmat kahlaajamäärät on niinkään tavattu maakunnassa lähinnä Vär Sääperinjärvellä, Toh Tohmajärvellä ja Pyh Mulossa. Joensuusta kahlaajaranat sen sijaan puuttuivat kokonaan korkean veden vuoksi. Töyhtöhyppiä oli Pyh Mulossa parhaimmillaan 16.8. 180 yks., ja siellä nähtiin seuraavana päivänä 30p isokuovia. Tringojen muutto oli vilkkaimmillaan elokuun ensimmäisellä puoliskolla. Lokeista tavattiin suurempia määriä lokakuun alkupuolella. Sepelkyyhkyn muuton huippu oli 12.9., jolloin Pyh Mulossa muutti 135 yks. Pääskyparvet pyörivät suurimmillaan vesistöjen yllä syyskuun ensimmäisellä viikolla, mutta 12.9. nähtiin syksyn suurin parvi 100p haarapääskyä Tohmajärvellä. Rastaiden muutto oli huipussaan syyskuun viimeisellä ja lokakuun ensimmäisellä viikolla, suurin rastasmäärä 290m räkättiä nähtiin muutolla 5.10. Pyh Mulossa. Todella suuria yksilömääriä nähtiin vain kottaraisesta ja peiposta. Vär Sääperinjärvellä oleskeli 12.9. 1500p ja 28.9. jopa 2000p kottaraista. Peippoja muutti runsaasti syyskuun aikana, 12.9. jo 3740m Pyh Mulossa ja 20.9. peräti 19200 yks. samassa paikassa. Muiden varpuslintujen suurimmat yksilömäärät olivat paljon vaatimattomampaa luokkaa, ja esim. yli 100 yks:n pääsi em. lisäksi vain järripeippo 6.10. 150p Tohmajärvellä.

MUUTON PÄÄTTYMINEN

Jo elokuussa lopettivat muuttonsa vesilinnuista heinätavi ja mustakurkku-uikku, muutamat kahlaajat, pikkulokki, tiirat, käki, kehrääjä ja eräät hyönteissyöjät kuten kerttuset ja kirjosieppo (26.8.) sekä kuhankeittäjä (30.8.). Syyskuu oli normaalia lämpimämpi, ja niinpä muutamia lajeja nähtiin tavallista myöhemmin. Varhainen muuttaja punavarpunen tavattiin vielä 3. ja 4.9. yhteensä 4 yksilön voimalla Pyh Mulossa. Siemensyöjistä myös pelto- ja pohjansirkku hävisivät jo syyskuussa. Tervapääsky ja törmäpääsky viipyivät kuukauden ensimmäiselle viikolle, ja herne- ja pensaskerttu viikon myöhempään. Haara- ja räystäspääsky tavattiin vielä kuun 4. viikolla. Syyskuun aikana myös useimmat kahlaajat ja eräät pedot lopettelivat muuttoaan, kun sen sijaan vesilinnut viipyivät edelleen ja vain härkälintu ja lapasorsa (7.9.) siirtyivät maakuntaamme etelämmäksi. Lokakuun alussa intiaanikesä loppui, ja sää kylmeni huomattavasti. Kuun aikana lähtivät jäljellä olevien muuttajien valtajoukot, suurin osa vesilinnuista ja pedoista. Viimeiset kahlaajat olivat 26.10. Tohmajärvellä nähdyt 3 taivaanvuochta. Lokeista lähtivät selkä- ja naurulokki 13.10., sepelkyyhky jo kuun alkupuolella 6.10.. Lokakuun varpuslintuja olivat mm. peukaloinen, kulorastas, kivitasku, leppälintu,

rautiainen, ja pajusirkku. Lokakuussa tehtiin myös yksi huippumyöhäinen havainto lehtokertusta, joka saatiin kiinni verkosta 13.10. Joe Sulkulahdessa. Marraskuulla nähtiin edelleen vesilintuja (Gavia, Anas-lajeja, tukkasotka, telkkä, allii, koskelot), mutta petoja ei enää ollenkaan. Lisäksi tavattiin kiuruja, rastaita, niittykirvisiä, Carduelis-lajeja, peippoja ja pulmusia. Mustapäakerrtu viivytteli huippumyöhään, viimeiset yksilöt tavattiin 9. ja 17.11. Joensuussa. Syysmuuton päättymisestä on koottu lajeittain 2 viimeistä havaintoa taulukkoon 1.

Taulukko 1. Syysmuuton 1974 alkaminen ja päättyninen Pohjois-Karjalassa.

Laji	Alkaminen		Päättyninen	
	1.	2.	2.	1.
Garc	3.10. 2p Pyh	5.10. 1p2m Pyh	26.10. 1p Toh	2.11. 6m Toh
Gste			8.10. 46m Toh	26.10. 2p Kit
Gavia	16.8. 1m Joe	23.9. 5m Joe		3.11. 1m Kon
Pocri			26.10. 1p Kit	27.10. 4p Joe,Pyh
Pgri				7.9. 1p Kon
Paur			17.8. 7p Out	25.8. 1p Pyh
Apla			24.11. 2p Joe	1.12. 1p Joe
Acre			20.10. 1p Pyh	26.10. 2p Joe,Kit
Aque			31.7. 1p Pyh	11.8. 2p Vär
Aacu			12.9. 20p Toh	8.10. 3p Joe
Apen			26.10. 5p Kit	9.11. 2p Vär
Acly			30.8. 1p Pyh	7.9. 1p Kon
Amar	22.8. 2p Pyh		13.10. 3p Toh	26.10. 2p Kit
Aful			26.10. 20p Kit	2.11. 2p Joe
Afer				27.7. 1p Pyh
Bcla			10.11. 5p Kit	17.11. 2p Joe
Chye	1.8. 2p Out		26.10. 6+1p Toh	10.11. 6p Kit
Mnig			+Joe	12.9. 150p Toh
Mser			21.10. 1p Joe	2.11. 2p Joe
Mmer			26.10. 30p Kit	16.11. 1p Joe
Malb	3.8. 1p Out	11.8. 4p Out	13.10. 1p Toh	26.10. 18+3p Kit+Toh
Afab	26.9. 28m Joe	5.10. 400m Joe	8.10. us.tuhat	9.10. 161m Joe
Bber	28.9. 200m Joe	+Pyh	5.10. 250m Joe	9.10. 41m Joe
Bleu			9.10. 300m Joe	10.10. 35p Toh
Hanhi sp.				27.10. 2m Pol
Ccyg	15.9. 2m Kon	8.10. 176+19m Toh+Joe	9.11. 11m Joe	10.11. 12m Toh
			+Ilo	

	1	2	2	1
Bbut	15.8. 1m Pol	28.8. 2m Pyh	13.10. 1m Joe	27.10. 1m Joe
Blag	1.9. 1m Joe	9.9. 1p Toh	20.10. 1m Pyh	26.10. 1m Pol
Anis	31.8. 2p Joe	5.9. 1p Kon	16.10. 1p Toh	26.10. 1m Joe
Papi	20.8. 1m Joe	1.9. 1m Joe	9.9. 2m Toh	13.9. 2m Toh
Papi(Buteo)				8.10. 1m Joe
Ccya	27.7. 1p Kon	11.8. 1p Pyh	13.10. 1m Toh	16.10. 1p Toh
Phal	25.8. 1p Toh	1.9. 1p Toh	21.9. 1m Toh	5.10. 1m Pyh
Fsub			5.10. 1m, 1p Pyh	6.10. 1m Pyh
Ftin	8.8. 1p Kon	24.8. 1m Kon	28.9. 1p Toh	13.10. 1p Toh
Fcol			9.10. 1p Pyh	27.10. 1p Pyh
Ggru	1.8. 3m Pyh	24.8. 3m Pyh	3.10. 23m Joe	9.10. 6m Joe
Ppor			31.7. 2p Pyh	11.9. 1p Toh
Vvan	5.7. 15p Pyh	7.7. 19p Joe	4.10. 10p Joe	8.10. 3p Joe
Onia	8.8. 22p Out	14.8. 22p Pyh	12.9. 10m, 1p Toh, Kon	14.9. 1p Joe
Cdub	8.8. 6p Pyh		1.9. 1p Kon	7.9. 1p Kon
Psqu				25.8. 6m Toh
Papr	22.7. 2m Pyh	31.7. 1p Pyh	21.9. 1p Joe	8.10. 1p, 1m Pyh, Kon
Cgal	28.7. 5p Pyh	10.8. 20+15p Pyh, Vär	20.10. 5+1p Toh	26.10. 3p Toh
Lymin	19.9. 1p Toh	26.9. 1p Kon	16.10. 6p Toh	23.10. 2p Toh
Srus			20.10. 1p Pyh	22.10. 2p Pyh
Narg	28.6. 1m Pol	5.7. 8m Lie	31.8. 2p Out	1.9. 1p Out
Npha	10.7. 1 Pyh	18.7. 1m Pyh	28.7. 1p Toh	1.9. 1p Toh
Toch	12.7. 1m Pyh	16.7. 1m Joe	31.7. 1p Pyh	8.8. 1p Pyh
Tgla	18.6. 1m Lie	5.7. 1p Pyh	2.9. 1p Joe	7.9. 1p Joe
Thyp	18.7. 3p Out	23.7. 1m Lie	21.9. 1p Joe	28.9. 1p Joe
Tery	19.6. 2p Ilo	23.6. 5p Out	26.8. 1p Pyh	1.9. 1p Toh
Tneb	23.6. 1p Joe	4.7. 4p Pyh	1.9. 2p Kon	7.9. 2p Kon
Cmin	1.8. 1p Out	3.8. 10p Out	30.8. 4p Pyh	7.9. 1p Pyh
Ctem	1.8. 4p Out	3.8. 5p Out	2.9. 1p Joe	7.9. 4p Joe, Kon
Calp	24.7. 20p Out	26.7. 1p Out	12.9. 110m+4m Toh, Pyh	21.9. 8p Kon
Cfer	24.7. 4p Out	26.7. 4p Out	28.7. 9p Out	
Lfal	28.7. 1p Out			
Ppug	30.6. 4p Lip	7.7. 3p Joe	28.9. 1p Vär	29.9. 1p Toh
Plob	24.7. 1p Out	26.7. 1p Out	11.8. 5p Out	17.8. 11p Out
Larg	8.10. 50m Toh		17.11. 3p Joe	27.11. 1p Joe
Lfus			29.9. 1p Toh	13.10. 1p Joe
Lcan			27.11. 3p Joe	30.11. 2p Joe
Lrid			12.10. 1p Joe	13.10. 2p Joe
Lamin			8.8. 9p Out	17.8. 15p Out
Shir			12.8. 2p Joe	25.8. 1p Joe
Cucan			9.8. 1p Pyh	14.8. 1p Pyh

	1.	2.	2	1
Coen				2.10. 1p Pyh
Cpal			5.10. 1p, 2m Pyh	6.10. 52 Out, Pol
Afla				29.9. 1p Pyh
Asio sp.	25.8. 1p Toh			
Ceur			10.8. 2p Kii	11.8. 3p Joe
Aapu			26.8. 1p Pyh	7.9. 1m Pyh
Jtor			1.9. 1p Joe	7.9. 1 Pyh, Joe
Aarv			24.10. 1p Joe	4.11. 1m Joe
Ealp			12.10. 4m Kon	13.10. 8p Joe
Hrus			21.9. 5p Kpn	23.9. 4m, 3p Joe
Durb			14.9. 1p Pyh	21.9. 2m Joe
Rrip			17.8. 1m Pyh	8.9. 25p Toh
Oori			24.8. 2p Pyh	30.8. 1p Pyh
Ttro			6.10. 2p Joe	7.10. 1p Pyh
Tvis			11.10. 1p Pyh	12.10. 2p Pyh
Tpil			3.11. 10 Joe, Pyh	5.11. 1m Joe
Tphi			26.10. 1p Kit	4.11. 1p Lie
Tili			7.11. 4m Joe	9.11. 1p Joe
Tmer			20.10. 2+1p Pol	23.10. 2p Joe
Ooen			6.10. 2p Pyh ^{+Pyh}	8.10. 2p Joe
Srub			15.9. 5p Vär	21.9. 1p Joe
Ppho			29.9. 1p Joe	2.10. 1p Joe
Lsve	1.9. 5p Joe	8.9. 10p Toh	21.9. 3p Vär	29.9. 1p Joe
Erub			9.10. 3p Joe,	12.10. 1p Toh
Inae			28.7. 1p Lie ^{Kon}	14.8. 1p Pyh
Adum			31.7. 1p Pyh	1.8. 1p Joe
Asch			14.9. 1p Pyh	24.9. 1p Joe
Satr			9.11. 1p Joe	17.11. 1p Joe
Sbor			1.9. 3p Joe	13.10. 1p Joe
Scom			7.9. 1p Pyh	8.9. 3p Vär
Scur			14.9. 1p Joe	15.9. 1p Joe
Ptro			22.9. 1p Joe	29.9. 1p Pyh
Pcol			6.10. 1p Joe, Pol,	Pyh 7.10. 1p Pyh
Psib				7.9. 1p Joe
Mstr			22.9. 1p Joe	30.9. 1p Joe
Fhyp			24.8. 1p Pyh	26.8. 4p Pyh
Pmod			11.10. 1m Pyh	13.10. 1p Joe
Atri			28.9. 16m Joe	29.9. 2m Joe
Apra			3.11. 4+1p ^{+Pyh} Pyh	10.11. 1p Pyh
Acer	9.8. 1p Lie	24.8. 1p Kon	11.9. 1p Toh ^{+Joe}	14.9. 2p Pyh
Malba			13.10. 1m, 2p Toh, Joe	14.10. 3p Joe

	1	2	2	1
Mfla			14.9. 1p Pyh	17.9. 1p Pyh
Bgar	20.9. 3p Eno	21.9. 1m Joe	23.11. 1p Joe	30.11. 32m Joe
Lexc	27.7. 1p Kon	1.8. 1kuol Joe	1.11. 1p Lip	9.11. 1p Toh
Lcol			20.9. 1p Pyh	29.9. 1p Joe
Svul			24.11. 13p Joe,Pyh	26.11. 1p Joe
Cchl			13.10. 1p Joe	23.11. 1p Joe
Ccar			30.10. 8p Joe	2.11. 3p Joe
Cspi			11.10. 1m Pyh	14.10. 1p Pyh
Ccann			27.10. 6p Joe	3.11. 1p Joe
Cflam	13.8. 1p Pyh	21.8. 2p Pyh	10.11. 100p Joe +500p Kit	25.11. 30m Joe
Fcoe	26.7. 108m Pyh	28.7. 23m Pyh	20.11. 4p Joe	24.11. 1p Pyh
Fmon	14.8. 2m Pyh	26.8. 6m Pyh	13.10. 70m Toh	27.10. 1p Joe
Cery			3.9. 2m Pyh	4.9. 2m Pyh
Ehor			7.9. 1m Pyh	11.9. 1m Pyh
Erus	26.7. 2m Pyh	28.7. 4p Toh	15.9. 10p Kon	19.9. 1m Joe
Esch			13.10. 1p10m Joe	14.10. Joe
Clap	19.8. 1m Lie	21.8. 1p Lie	24.9. 3+1m Joe	28.9. 3p Vär
Pniv	14.10. 3m12p Joe	16.10. ää Joe	10.11. 60m Joe	17.11. 1m Pyh

Taulukko 2. Havaintoja muutamien lajien suurimmista yksilömääristä syksyllä 1974 Pohjois-Karjalassa.

Apla	26.10. 250 p Kit
Aful	6.10. 100p Toh
Vvan	14.7. 60p Toh, 16.8. 180p/m Pyh, 31.8. 60p Vär
Narq	17.8. 30p Pyh
Cgal	19.8. 20p Vär
Tgla	28.7. 30p Pyh, 10.8. 40p Toh ja 40p Vär
Tneb	1.8. 6p Pyh, 11.8. 10p Vär
Ppug	16.8. 86m Pyh
Larg	8.10. 50m Toh
Lcan	80p Joe ja 100p Pyh
Cpal	12.9. 135m Pyh, 18.9. 40p Joe, 6.10. 52m Pol
Hrus	11.8. 50p Pyh, 4.9. 55m Pyh, 12.9. 100p Toh
Durb	7.9. 19m Out, 8.9. 25p Toh
Aarv	22.9. 30m Toh
Tpil	22.9. 150p Joe, 5.10. 290m Pyh, 10.10. 139m Joe
Tphi	24.9. 52 Pyh, 26.9. 50m Toh
Rreg	22.9. 48m Pyh
Tvis	6.10. 5-10m Pyh
Lsve	8.9. 10p Toh
Erub	12.9. 10p Toh
Scur	1.9. 7p Joe
Scom	1.9. 5p Joe
Pmod	2.10. 19m Pyh
Atri	26.8. 16m Pyh, 30.8. 35m Pyh
Apra	26.9. 31m Joe, 27.9. 35m Pyh, 29.9. 47m Joe
Malba	12.9. 31m Pyh
Mfla	13.8. 79m Pyh, 28.8. 50m Pyh
Svul	8.9. 1500p Vär, 28.9. 2000p Vär
Ppyr	29.9. 58m Pyh, 2.10. 26m Pyh, 3.10. 19m Pyh
Ccann	30.9. 100m Joe
Fri sp.	12.9. 3740m Pyh, 20.9. 19200m Pyh
Fmon	1.9. 60m Pol, 6.10. 150p Toh
Esch	20.9. 20p Toh

SYKSYN 1974 PEDOT

Paavo Liimatta

Petomuutto oli tänä syksynä vilkasta vain Buteoiden osalta. Buteot aloittivat muuttonsa elokuun puolivälin tienoilla, 15.8. muutti hiirihaukka SE Pol Martonvaarassa. Hiirihaukkojen päämuutto tapahtui vasta kuukautta myöhemmin. 14.9. oli paras päivä, jolloin muutti 7 yks. Joensuussa ja 1 yks. Tohmajärvellä. Ensimmäinen etelään matkaava piekana nähtiin 1.9. Joe Pilkonniityllä, mutta pääjoukot muuttivat vasta lokakuun puolella. Huippupäivänä 9.10. nähtiin 95 piekanaa, joista 47 Joe, 15 Kon, 9 Pol, 16 Pyh ja 8 yks. Toh. Samana päivänä merkittiin myös 27 Buteo sp:tä ja 4 hiirihaukkaa. Piekanoiden muutto jatkui vielä viikon verran, viimeinen havainto tehtiin 26.10. Polvijärvellä ja hiirihaukasta 27.10. Joensuussa.

Mehiläishaukasta tehtiin vain 7 havaintoa 20.8.-13.9. välisenä aikana. Lisäksi 8.10. muutti Joe Linnunlahdella todennäköinen mehiläishaukka, mikä olisi erittäin myöhäinen havainto lajista.

Accipiterien muutto oli yllättävän laimeaa, koska vain 64 varpus/kanahaukkaa nähtiin. Varpushaukkojen pääosa muutti syyskuussa, esim. 14.9. 5 yks., kanahaukkaa taas tavattiin syys-lokakuussa. Viimeiset havainnot: Anis 26.10. 1m Joensuussa ja Agen 1m Tohmajärvellä samana päivänä.

Suohaukoista määritettiin vain sinisuohaukkoja, ajalta 27.7.-16.10. yhteensä 11 yksilöä, joista suurin osa oli naaraspukuisia lintuja. Pieni huippu oli 7.-8.9., jolloin muutti 3 yks.

Kalasaäski oli tavanomaisen vähälukuinen, vain 5 yksilöä, joista 4 Tohmajärvellä 25.8.-21.9. ja 1 Pyhäselässä 5.10.

Myös Falcot olivat vähissä, sillä syksyn summa jäi samaan kuin edellisvuoden summa Joe-Kon-alueelta. Nuolihaukasta on elokuun alusta lähtien havaintoja, joista muutamit lienevät poikuehavaintoja. 29.8.-2.9. oli huippu 7 yks., 5.10. vielä 2 yks. (1p/1m) Pyhäselässä ja 6.10. syksyn viimeinen muutti Kontiolahdella. Tuulihaukka havainnot ovat ajalta 8.8.-13.10., yhteensä 16 yks., huippu 31.8. 4 yks. ja 21.9. vielä 3yks. ja viimeinen 13.10. Tohmajärvellä. Ampuhaukasta tehtiin 20 havaintoa ajalta 1.8.-27.10., huippua ei ollut, kuitenkin 1.9. 3 yks.. Lisäksi tavattiin syksyn aikana 7 Falco sp:tä.

Syksyn suolan muodostivat Enossa nähty merikotka ja 5 maakotkaa, joista 3 yks. Tohmajärvellä, 1 yks. Joensuussa ja 1 yks. Enossa. Seuraavaan taulukkoon on koottu syksyn petosummat lajeittain ja kunnittain:

	Eno	Joe	Kon	Out	Pol	Pyh	Rää	Toh	Vär	Yhteensä
Bbut		8	5	2	4	6	3	5		33
Blag		73	20		13	23		18		147
Buteo sp.		45	10	2	11	7		1		76
Anis		10	5		4	15		4		38
Agen		6	2		2	4		3		17
Acc sp.		4	5							9
Papi		2			1			4		7
But/Per		1			2	1				4
Ccya		1	2		3	2		2	1	11
Phal						1		4		5
Fsub		7	2		2	6				17
Ftin		2	1		4	3		3	3	16
Fcol		2	3	3	1	11				20
Fal sp.		1	1			5				7
Achr	1	1						3		5
Halb	1									1
Yht.	2	163	56	7	47	84	3	47	4	413

SYKSYN 1974 HANHIMUUTTO

Matti Kapanen

Syksyn 1974 lintumaailman epäilemättä poikkeuksellisin ja samalla mieliinpainuvin ilmiö oli hanhien mahtava massamuutto. Lintuja oli nähty runsaasti lehti- ja muiden tietojen mukaan lähes kaikkialla Etelä- ja Keski-Suomessa.

Myös P-Karjalassa muutto saavutti melkoiset mittasuhteet ja niinpä yhdistyksemme jäsenille jaettiin kaavakkeita, joissa tiedusteltiin syksyn kaikkia hanhivhavaintoja. Kaavakkeen palautti kaikkiaan 13 ornitologia ja näiden tietojen pohjalta tämä katsaus on laadittu. Tarkoituksena on luoda ainoastaan pääpiirtettäinen kuva hanhien syysmuuton kulusta alueellamme. Havaintojaan luovuttivat seuraavat henkilöt, sulkeissa ilmoitettujen hanhien määrä: Juha Eronen (1016), Tuomo Eronen (12635), Matti Kapanen (7590), Aki Kinnunen (230), Kari Koskela (579), Kimmo Koskela (1926), Paavo Liimatta (5165), Juha Miettinen (41), Tapani Missonen (4430), Jouni Pursiainen (1481), Harto Päivinen (222), Timo Tanskanen (1210) ja Kari Tolppanen (573). Katsauksessa on eräiden mielenkiintoisimpien havaintojen yhteydessä mainittu havainnoitsijoita.

Muuton aloittivat 22.9. Polvijärvellä havaitut 150 hanhi sp:tä.

26.9. nähtiin Joe Hasanniemessä 28 metsähanhea ja 28.9. muutti Joe Ukonniemen yli 200 sepelhanhea S (MK). Voimakas muuton vilkastuminen tapahtui 5.10. , jolloin hanhia todettiin varsin runsaasti eri puolilla maakuntaa. Eniten niitä muutti tuolloin Juuan Kuhnustassa, jossa laskettiin kaikkiaan 780 Anser sp:tä ja 280 hanhi sp:tä (TT). Toisen runsaan muuton paikka oli Pyh Mulo, jossa päivän "saalis" oli seuraava: metsähanhi 206, Anser sp. 243, hanhi sp. 15 ja mielenkiintoisimpana havaintona 200 yks:n hanhiparvi matalalla suoraan havainnoitsijoiden päältä, jolloin siinä todettiin sekä kilju- että tundrahanhia. Parven metelistä erottui kiljuhanhen korkea ki-ju tai ki-ji-ji ääni sekä selvästi vähäisempänä tundrahanhen matalampi ääntely (JE,JP). Päivän hauskoja havaintoja edustaa myös 250 yks:n sepelhanhiparvi, joka ensin nähtiin Kon Kotalahdella (KiK) ja 10 min myöhemmin Joe Hasanniemessä (MK). Kaikkiaan tuona päivänä näkyi hanhia lähes 2700. 6.10. muutto oli sitä vastoin vaatimattomampaa ja vain hieman yli 400 hanhea havaittiin. 7.10. muutto oli ilmeisesti kokonaan pysähdyksissä. 8.10. alkoi sitten tapahtua. Tosin koko aamupäivä oli vielä hiljaiseloa, eikä minkäänlaista muutttoa ollut havaittavissa, mutta klo 12.00 muutti Kutalassa 80 Anseria SW ja tämän parven innostamana aloitettiin havainnointi Joe Linnunlahdella (MK, myöh. myös TM) ja aivan välittömästi alkoivat myös hanhimassat vyörynsä. Niinpä klo 13.00 mennessä oltiin kirjattu jo lähes 700 hanhea. Seuraava tunti olikin sitten yhtä hanhien sekamelskettä, josta muutamia esimerkkejä: klo 13.20 ainakin 800 Anser sp:tä läntisellä taivaalla useina auroina ja useissa kerroksissa, klo 13.30 aivan suoraan päältä 650 hanhea useiden aurojen muodostamana lauttana, äänten perusteella metsähanhia, vajaan minuutin kuluttua 250 yks. samalla tavalla ja klo 13.40 jälleen 800 hanhi sp:tä tällä kertaa kaukaa itäpuolelta. Samanaikaisesti virtaili pienempiä hanhijonoja eri puolilla horisontissa, joten hanhia tuli ajoittain taivaan täydeltä tai jopa hieman enemmän. Linnunlahdella oli selvä huippu klo 13.00-14.00, jolloin laskettiin yli 5000 hanhea (ks. kuva 1). Klo 14 jälkeen muutto lopautti jyrkästi ja vain muutamia parvia enää havaittiin. Linnunlahden hanhista määritettiin 1560 metsähanhea, 2630 Anser sp:tä ja 2220 hanhi sp:tä.

Jos oli hanhimuutto tuona päivänä mahtavaa Joensuussa, niin vielä mahtavampaa se oli Tohmajärvellä (TE)! Ensimmäiset muuttajat havaittiin Toh Nikunvaarassa klo 13.15, jolloin peräti 600 hanhi sp:tä viuhkoi SW. Muutto oli runsasta koko iltapäivän (ks. kuva 2), niinpä ensimmäisen tunnin aikana (13-14) tuli hanhien summaksi 600 ja seuraavan tunnin (14-15) 1500. Selvän huipun muutto saavutti kolmannella tunnilla (15-16), jolloin todettiin yli 5000 hanhea. Tämän jälkeen muutto pikkuhiljaa heikkeni ollen silti vielä melkoisen mahtavaa,

esim. 16-17 lähes 2400 ja 17-18 1300 muuttajaa. Kaikkiaan Tohmajärvellä havaittiin tuona päivänä yli 12.000 hanhea (!!), joista määritettiin 570 metsähanhea ja yllättäen 60 kiljuhanhea (ääni ja koko) sekä loput yli 11.000 hanhi sp:tä.

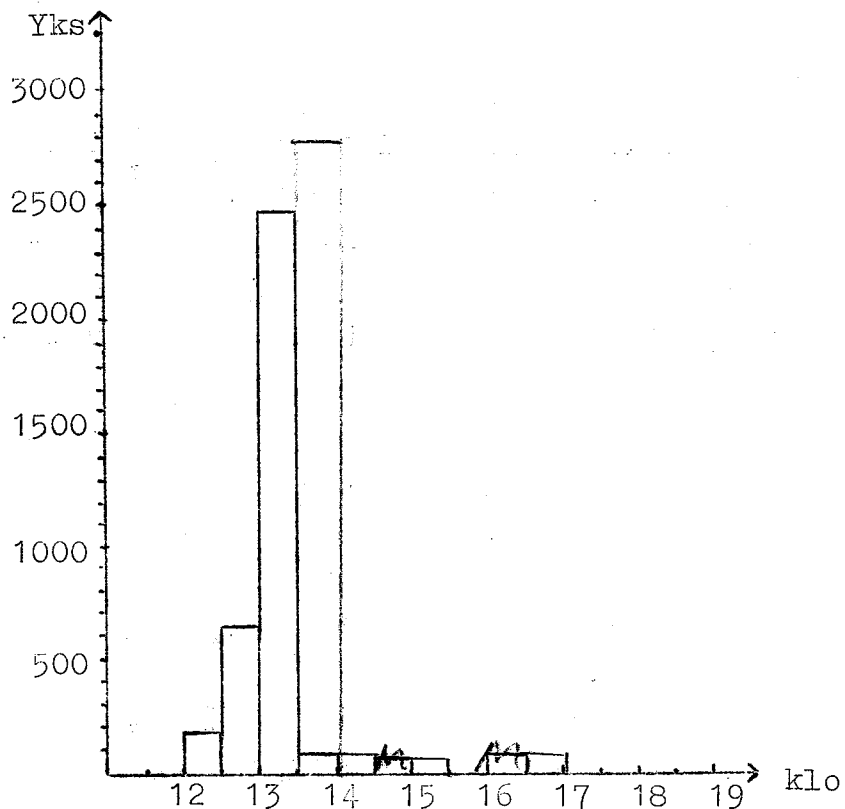
Hanhien tunnistamista massapäivänä vaikutti huomattavasti opastasi kerralla nähdyt suuret määrät, jollein keskityttiin vain yksilömäärien laskemiseen, myös pilvinen ja pimeäpäivä, jolloin läheltäkinhi lentäneistä hanhista oli vaikea havaita värituntomerkkejä.

9.10. muutto jatkui edelleen varsin vilkkaana. Varsinkin Joensuun ympäristössä muuttoa tarkkailtiin useissa pisteissä aamusta iltaan. Sen sijaan Tohmajärven ainoaksi havainnoksi jäi yksi 150 yks:n hanhi sp.-parvi. Pyh Lulossa muutti hanhia aamutunteina seuraavasti: metsähanhi 80, Anser sp. 400 ja hanhi sp. yli 550. Kon Kotalahdella oli myös melko hyvä muutto: metsähanhi 145, Anser sp. yli 950, hanhi sp. yli 600. Joensuun keskustassa nähtiin aamulla lähes 300 Anser sp:tä ja hanhi sp:tä 150 yks. Linnunlahdella aamusta iltapäivälle jatkuessa tarkkailussa saatiin tulokseksi: metsähanhi lähes 200, Anser sp. lähes 100, hanhi sp. vajaa 500. Tämän päivän havainnoissa, varsinkin aamulla, oli todennäköisesti muutamia parvia, jotka havaittiin ainakin kahdessa pisteessä. Ne on kuitenkin huomioitu vain kerran summia laskettaessa. Päivän mielenkiintoisimpia havaintoja (eivät sisälly em. summiin) olivat mm. seuraavat: Kotalahdella tundrahamhia 50 SW klo 9.10. (KiK) ja 45 SSW klo 9.54 (KaK). Samassa paikassa nähtiin myös 55 valkoposkihanhea (KiK). Linnunlahdella muutti 250 yks:n valkoposkihanhiparvi ja sepelhanhia yhteensä 150 (EK, PL, TE). Päivän hanhisummaksi tuli hieman yli 4700 yks. Edelliseen päivään verrattuna sää suosi sikäli, että taivas oli täysin kirkas, mikä helpotti huomattavasti värien näkemistä kauempaakin lentäneistä linnuista. Tämän jälkeen hanhet sitten loppuivatkin lähes kokonaan. 10.10. havaittiin yhteensä 128 hanhi sp:tä ja Tohmajärvellä 35 paikallista valkoposkihanhea (TE). 13.10. muutti vielä Joensuun Vehkaniityllä 70 ja Pol Haapaojalla 30 hanhi sp:tä ja seuraavana päivänä Linnunlahdella 36 Anseria. Syksyn viimeinen hanhivavainto tehtiin Joe Repokalliolla, jossa 31.10. yksinäinen kilju/tundrahamhi paineli SW (JM).

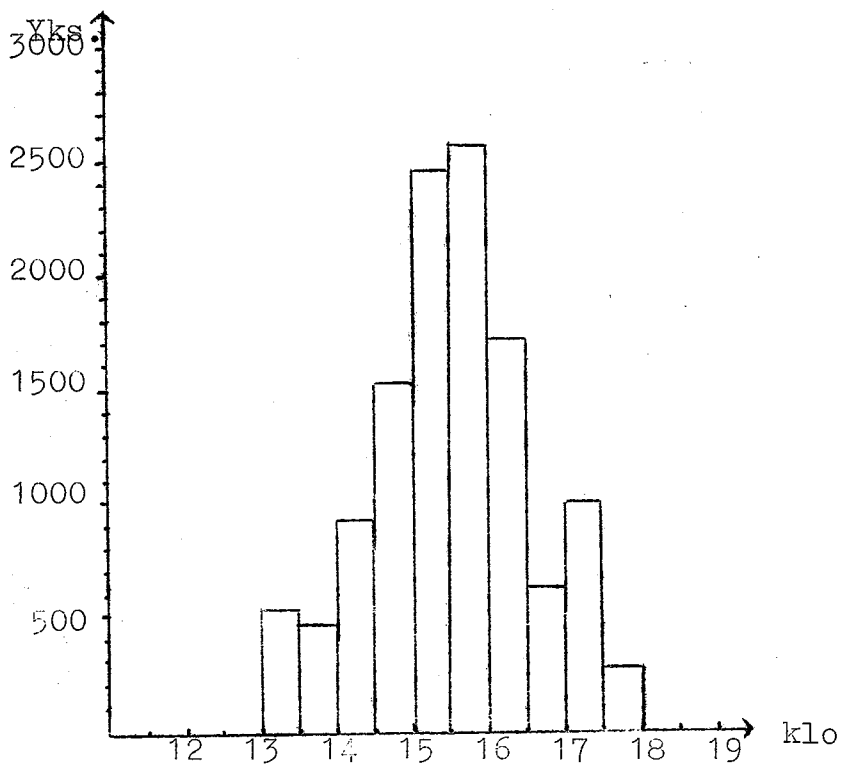
Syksyn 1974 hanhisummat P-Karjalassa:

metsähanhi	3251
tundrahamhi	160
kiljuhanhi	190
kilju/tundrah.	1
Anser sp.	5682
hanhi sp.	17092
sepelhanhi	601
valkoposkih.	<u>340</u>

yhteensä 27317

Kuva 1. Joensuussa 8.10. havaittujen hanhien summat puolen tunnin jaksoissa.

Kuva 2. Tohmajärvellä 8.10. havaittujen hanhien summat puolen tunnin jaksoissa.

SYKSYN 1974 JOUTSENET JA KURJET

Tuomo Eronen ja Kari Varonen

Lisääntynyt muutontarkkailu on tuonut esiin täysin uusia piirteitä myös joutsenten muutosta P-Karjalassa. Syytä joutsenten runsaaseen esiintymiseen syksyllä on mielenkiintoista pohtia E-Suomessa tehtyjen viivyttelijähavaintojen valossa. Mahdollista nimittäin on, että 'uudet muuttotavat' näkyvät myös sisämaassa entistä hitaampana vetäytymisenä jäiden tieltä. Osansa saattaa olla myös kannan todellisella kasvulla, vaikka suurin osa muuttajista kuuluu varmuudella Neuvostoliitossa pesivään kantaan (havainnot rajakunnista). Ihmisen myötämaailinen suhtautuminen vaikuttaa myös lintujen viihtymiseen levähdyspaikoilla. Levähtävät joutsenparvet ovat myös tarjonneet tilaisuuden lintujen iänmääritykseen. Iälleen määritetyissä kahdeksassa parvessa oli nuoria likaisenruskeita lintuja n. 35%.

Joutsenten muuton painopiste on selvästi alueen itäisissä kunnissa Tohmajärvellä ja Kiteellä. Tätä tukee myös se, että tällä alueella liikkuneiden retkeilijöiden määrä on huomattavasti pienempi kuin Joensuun seudulla. Parhaita levähdyspaikkoja olivat Tohmajärvi ja kiteen Päätyenlahti. Lokakuussa tiedetään myös kiteen Ätäsköjärvellä oleilleen suuren joutsenparven ("noin sata", A.Liimatan ilmoitus). Ensimmäinen havainto tehtiin paikallisista linnuista 15.9., jolloin Kon Kaisakanlahdella oleili 2 yks.. Seuraava viiden linnun parvi nähtiin 6.10. Tohmajärvellä, mutta vasta 8.10. repesi. Samana päivänä suuren hanhimuuton kanssa muutti Tohmajärvellä n. 200 joutsenta neljässä parvessa. Suurimmassa parvessa, joka ohitti havaintopaikan melko kaukaa, oli n. 150 lintua. Hanhimassojen seassa kaukana vellova parvi jäi lajilleen määrittämättä, ja on mahdollista, että seassa olisi ollut myös pikkujoutsenia. Joensuussa ja Polvijärvellä joutsenia nähtiin vasta 9.-12.10., mutta parvet olivat paljon pienempiä, 2-17 lintua käsittäviä. Lokakuun lopun havainnot ovat muuttavista ja lepäilevistä parvista, joissa oli 2-20 lintua. Esim. 26.10. Päätyenlahdella oli 20 ja Tohmajärvellä 18 paik. lintua. Marraskuussa osa vesistöistä oli vielä sulia, ja kaikkiaan tehtiin havaintoja kahdeksasta parvesta. Viimeiset havainnot joutsenista tehtiin 9.11. Pol Hartonvaarassa, 15 paik., ja 10.11. Toh Kirkkoniemessä muutti 12 joutsenta SW. Tohmajärvellä ja Kiteellä syksyn joutsensummaksi tuli 332, muun alueen osalta luku jäi hieman alle sadan. 17 muuttavan parven keskip koko oli 9,0 (mukana ei 8.10. havaittu 150 linnun parvi). Oman erikoisuutensa tarjosi Lip Kaarnalamella loka-marraskuun vaihteessa oleillut viiden linnun pikkujoutsenperhe.

Kurkimuutto on Itä Suomessa melko vähäistä verrattuna esim. Pohjanmaan satapäisiin parviin. Suurista lepäilevistä parvista on vain kaksi havaintoa, 13.9. Polvijärvellä 42 ja 21.9. Rääkkylässä 38 lepäilevää lintua. Syksyllä kurkien muutto ei ole myöskään niin selväpiirteistä kuin parhaina muuttopäivinä keväällä, vaan parvet näyttävät kiertelevän laajalti. Tämä saattaa aiheuttaa havaittujen kurkien määrässä virhettä ylöspäin. Toisaalta muuton ajoittuminen pitkälle jaksolle vähentää keskitetyn muutontarkkailun mahdollisuuksia. Pieniä kierteleviä kurkiparvia nähtiin normaalisti jo elokuun loppussa ja syyskuun alussa. Ensimmäinen suurempi parvi 27 yks. muutti 1.9. Toh Kaurilassa SW. Muuton huippu oli 15.-22.9., jolloin nähtiin suurin osa syksyn kurjista. Paras päivä oli 21.9.. Silloin kirjattiin kahden tarkkailupisteen sumaksi 107 lintua. Yleensä parvien koot tälläkin jaksolla olivat pieniä, 5-38 lintua. Viimeinen parvi nähtiin Joensuussa 9.10., jolloin kuusi kurkea muutti SW. Eniten kurkia nähtiin Polvijärvellä, mutta muutamat kiertelevistä ja paikallisista parvista tehdyt havainnot saattavat koskea samoja lintuja. Rääkkylässä ei varsinaista havainnointia liene ollut, mutta ainakin 21.9. olivat kurjet siellä liikkeellä: kolmessa parvessa yht. 95 lintua. Muut havainnot ovat tasaisesti eri puolilta aktiivihavainnointialuetta: Joensuusta, Pyhäselästä, Kontiolandelta ja Tohmajärveltä. Paikallisten ja muuttavien kurkien yhteissummaksi tuli 341 yks.

SYKSYN 1974 ARKTISET MUUTTAJAT

Jouni Pursiainen

Tässä katsauksessa ovat koottuna syksyn arktikahavainnot koko P-Karjalasta. Retkeily keskittyi kuitenkin voimakkaasti Joensuun ympäristöön ja Tohmajärvelle.

Gavioiden muutto oli sisämaan olosuhteet huomioonottaen erittäin vilkasta. Jo 16.8. nähtiin Joe Höyt. kanavalla yksinäinen "harhailija", mikä jäi elokuun ainoaksi havainnoksi. Syyskuun havainnot rajoittuivat muutama paikk. lintuihin sekä 29.9. Joe Penttilässä muuttaneeseen 26 yks:n Gavia-parveen. Huippupäiväksi muodostui 5.10., jolloin muutto äkkiä repesi n. klo 11. Loppupäivän aikana laskettiin Joensuun seudulla yht. 557 Gaviaa 37 parvessa, joista suurimmassa 66 yks. Parvet lensivät 7 beauf. SE-tuulella huomattavan nopeasti S-SW. Kuikkia tunnistettiin 25 yks. Ryntäystä seurasi lyhyt tauko, sillä 6.-7.10. nähtiin vain 7 yks.. 8.10. muutti Toh Rantakylässä 106 Gaviaa, mm. 16 ja 30 yks:n kaakkurilaumat. Tämän jälkeen

muutto laimeni huomattavasti: ajalla 9.-12.10. nähtiin vain 15 lintua Joensuun seudulla. Seuraavat havainnot tehtiin 26.10., esim. Kit Kiteenlahdella 2 paik. kaakkuria. Vielä 2.11. muutti Toh Rantakylässä 6 kuikkaa ja 3 sp:tä. Viimeinen Gavia nähtiin 3.11. Kon Kaisakanlahdella. Syksyn yhteissummaksi tuli 725 Gaviaa, joista kuikkia määritettiin 58 ja kaakkureita 48.

Vesilintujen muuton huippu osui lokakuun alkuun. Syyskuussa tehtiin vain 2 havaintoa: 12.9. Toh Rantakylässä 150p mustalintua ja 26.9. Pyh Reijolassa 60 vesiäistä muutolla. Huippupäivänä 5.10. muutti Joensuun seudulla n. 1440 vesiäistä. Näistä varmoja alleja 370. 6.-7.10. nähtiin vain muutamia parvia, mutta 8.10. havaittiin Toh Rantakylässä 150p ja n. 160m allia sekä Kon Kotalahdella 70 vesiäistä. 9.-13.10. muuttaneiden parvien summaksi tuli n. 400 allia ja n. 450 Clangula/Melanittaa. Kuun lopulla näkyi enää muutamia kymmeniä muutajia ja lopuksi uiskenteli 10.11. kit Kiteenlahdella 6 allia. Lapaotka näyttäytyi kolmesti: 22.8. 2p Pyhäselällä, 13.10. 3p Toh Rantakylässä ja 20.10. 2p Kit Heinäjärvellä. Vesilintujen summaksi tuli 2970 yks., joista alleja oli 1150, mustalintuja 150 ja Clangula/Melanittoja 1070.

Kahlaajien muutosta saatiin oniten havaintoja Out Vuonoksesta, Pyh Hammaslahdesta, Kon Kotalahdelta ja Tohmajärveltä. Sen sijaan Joensuun alueella ei arktisia kahlureita nähty juuri lainkaan korkean vedenpinnan vuoksi, sillä esim. Höyt. kanavan lietteet jäivät syksyn mittaan kokonaan veden alle.

Ensimmäiset tyllit tavattiin 28.7. Vuonoksessa. Sen jälkeen niitä nähtiin em. paikalla syyskuulle asti 1-6 yks. kerrallaan. Muuton huippu osui elokuun puolivälin tienoille, esim. Hammaslahti 14.8. 23 yks. ja Vuonos 17.8. 55 yks.. Viimeiset havainnot 12.9., jolloin Kotalahdella 1p ja Toh Rantakylässä 10m. - Tundrakurmitsa havaittiin vain kerran, 25.8. Toh Kirkkoniemessä 7 SW. - Syksyn ainoa punakuiri lenteli 4.7. Joe Höyt. kanavalla. - Pikkusirri esiintyi seuraavasti: Vuonos 3.8. 5, 8.8. 17 ja 17.8. 20; Kotalahti 16.8. 3, 17.8. 4 ja 18.8. 2; Hammaslahti 30.8. 4 ja 7.9. 1. Lisäksi Out Sysmäjärvellä 8.8. 1p. - Lapinsirrejä nähtiin heinäkuun lopulta lähtien yksittäin tai muutamien linnun parvissa monin paikoin. Runsaslukuisin laji oli Vuonoksessa, jossa 28.7. 12 ja 3.8. 5 yks.. Viimeiset havainnot 7.9. Joe Repokallion kaatopaikalla ja Kon Kaisakanlahdella 2 yks. - Kahlaajista runsaimpina esiintyi suosirri. Valitettavasti vain havainnot ovat siitäkin varsin hajanaisia, joten muuton kulusta on vaikea saada selvää yleiskuvaa. Ensimmäiset nähtiin Vuonoksessa, jossa 24.7. 20 ja 26.7. 1 yks.. Laji yleisty siellä elokuun alkupuoliskolla olleen runsaimmillaan 17.8., jolloin 60 yks.. Hammaslahdesta saatiin 4

havaintoa: suurin parvi 9 yks.. 12.9. todettiin ilahduttavasti pientä muuttoa: Toh Rantakylässä 110+10 ja Pyh Mulossa 4m. Viimeiset 8 suosirriä piipertelivät 21.9. Kon Kaisakanlahdella. Syksyn yhteis-
summa kohonnee yli 220. - Ainoat kuovisirrit nähtiin Vuonoksessa, jossa 24.7. ja 26.7. 4 yks. sekä 28.7. 9 yks.- Vesipääsky tavattiin viidesti Outokummussa ajalla 24.7.-17.8.. Mm Vuonoksessa 3.8. 6p. ja 17.8. 11 ruokailevaa lintua.

SYKSYN 1974 VAELLUSLINNUT

Tapani Missonen

Syksy oli vaeltajien osalta verrattain vaisu. Huomattavimmat vaeltajat olivat käpytikka, kuusi- ja lapintiainen, kun sitä vastoin taviokuurnasta tuli vain pari havaintoa ja hiiripöllö oli kokonaan kadoksissa P-Karjalan maisemista. Seuraavassa lyhyt luonnehdinta eri invaasiolajien esiintymisestä syksyllä 1974 P-Karjalassa.

Surnia ulula. Ei havaintoja.

Glaucidium passerinum. Ei vaellusta. Kaksi havaintoa yksinäisestä linnusta Tohmajärveltä; 18.10. Petravaarassa ja 15.11. Vepsässä.

Dendrocopus major. Yksi syksyn huomattavimmista vaeltajista oli käpytikka. Havaintoja kertyi heinäkuun puolestavälisestä lokakuun puoleenväliin asti lähes päivittäin vaeltavista tikoista. Suurimmat päiväsummat Pyh Mulossa 13.7. n. 50 paik., 19.7. n. 30 paik./vaeltavaa ENE, 26.7. 25 vaeltavaa NE/ENE ja 13.8. 50 vaeltavaa parin tunnin aikana NE/ENE suurimmassa parvessa ollen 8 yks.. Syys-lokakuussa havainnot koskivat enää vain yksittäisiä tikkoja ja päiväsummat jäivät alle viiden yksilön. Vaellus näytti tyrhtyvän lokakuun puoleenväliin mennessä, jolloin nähtiin viimeiset määrätietoisesti vaeltavat käpytikat.

Dendrocopus minor. Yhteensä kuusi havaintoa 24.8.-9.10.

Garrulus glandarius. Märhellä esiintyi lievää vaellusta syys-lokakuussa, mm. 20.9. 20 vaeltavaa SW-W Pyh Mulossa.

Parus ater. Lyhyt mutta voimakas vaellus syyskuun alkupuolella.

Ensimmäiset vaeltavat 1.9. yhteensä 32 yks. eri puolilla Joensuuta. Seuraavana päivänä kuusittäisiä havaittiin Pyh Mulossa yhteensä 91 pääasiassa vaeltamassa puita pitkin SW. Huippupäivänä 7.9. n. 280 vaeltavaa tinttiä eri puolilla Joensuuta. Viimeiset havainnot 21.9. 16, 3.10. 4 ja 7.10. 6 vaeltavaa. Yhteensä kuusittäisiä näkyi noin 1100 suurimpien parvien ollessa n. 60-70 yks. ja vallitsevan vaellussuunnan SW.

Parus cinctus. P-Karjalassa rariteetiksi luettavasta lapintiäisestä

kertyi syksyn aikana havaintoja ilahduttavan runsaasti. Ensimmäinen yksinäinen tiainen näyttäytyi 27.9. Pyh Mulossa, missä muutoinkin lapintiaiset tuntuivat viihtyvän, sillä 13 havainnosta peräti 11 tehtiin siellä. Yksi havainto tuli Kon Kotalahdelta ja yksi Joe Höyt. kanavalta. Lokakuussa tiaishavaintoja tuli tasaisesti, viimeinen 27.10. 1 yks. Mulossa. Yhteensä havaittuja tiaisia oli 36. Huipun tapainen 5.-6.10. yhteensä 20 yks. 3 parvessa.

Parus-lajit. Em. Parus-lajien lisäksi tali-, sini- ja hömötiaisilla normaalia liikehdintää syys-lokakuussa. Havaitut yhteissummat jäivät kaikkien lajien osalta alle sadan.

Aegithalos caudatus. Havaintoja edellisvuosia vähemmän. Syksyn aikana pyrstötiaisia tavattiin 10 kertaa yhteensä 89 yks.. Ensimmäiset 14.9. Kuluossa 10+8 S-SW. Viimeiset 29.11. noin 15 yks. vaeltamassa E Kolin maisemissa.

Bombycilla garrulus. Ensimmäiset tilhet ilmestyivät 21.9. Joensuun seudulle, jolloin 1 yks. muutti kaupungin ohi. Tämän jälkeen töyhtöpäitä näkyi yleisesti loka-marraskuun ajan suurimpien parvien ollessa 80-100 yks.. Syksyn suurin parvi 200 yks. tavattiin 4.10. Joe Niini-vaaralla. Tilhiä esiintyi harvakseltaan vielä yksittäisinä yksilöinä tai pieninä parvina aina vuoden lopulle saakka.

Carduelis spinus. Syys-marraskuussa vähäistä esiintymistä. Havaittujen spinareiden yhteissumma jäi alle 300 suurimpien parvien ollessa n. 20-40 yks..

Carduelis flammea. Syys-lokakuussa kohtalaisen yleinen, jonka jälkeen väheni mutta esiintyi harvakseltaan aina vuoden loppuun saakka. Suurimmat parvet käsittivät n. 40-50 yks..

Pyrrhula pyrrhula. Lievää vaellusta syys-lokakuussa. Suurimmat päiväsumat 29.9. 58, 2.10. 29 ja 6.10. 33 yks. vaellussuunnan ollessa S-SW.

Pinicola enucleator. Ainoastaan kaksi havaintoa. 2.11. Toh Timolassa 20 ja 9.11. Lieksan-Ilomantsin rajalla 6 paikallista.

Loxia curvirostra/pytyopsittacus. Jo kesä-heinäkuussa esiintyi käpylinnuilla liikehdintää, mutta se ei ollut mitenkään määrätietoista, vaan havaintoja kertyi kaikkiin ilmansuuntiin lentelevistä parvista. Syys-lokakuussa havaitut parvet vaelsivat jo määrätietoisesti SW. Näiden kahden kuukauden aikana nähtiin n. 300 käpäriä parvien koon vaihdellessa 2-25 yksilöön. Marras-joulukuussa tuli enää vain pari vaellushavaintoa lisää. Ainoat määrätetyt käpylinnut, isokäpylintuja, tavattiin Ilo Petkeljärvellä, missä oleili 10 yks. paikallisena.

HARVINAISUUDET 1974

Matti Kapanen

Harvinaisuuslistasta muodostui pääpiirteittäin samanlainen kuin edellisenäkin vuonna. 1973 tavattiin muutamia erittäin harvinaisia lajeja (esim. valkopäätiainen, bairdinsirri, sitruunavästäräkki), mutta 1974 tällaiset kovat pinnat jäivät puuttumaan. Maakunnalle uusina ja odotettuina lajeina nähtiin lampiviklo ja vuorihemppo, eikä kuningaskalastajaakaan liene aikaisemmin tavattu.

Pikku-uikku 23.11. Joe Pielisjoessa Suvantosillan seutuvilla 1 yks. (JE, JP ym.).

Merimetso 30.8. Kon Puntarikoskella 2 ad. + 1 juv. paikallisina (PL). 1.9. Joe Höytiäisen kanavalla 1 yks. SE (TE) ja 3.10. Joe keskustan yli 3 yks. korkealla SW (TM).

Harmaahaikara 3.8. Pol Kuussaaressa 3 yks., jotka lähtivät NE (KT).

Kattohaikara 9.6. Juu Vihtasuolla 4 paikall. laajalla peltoaukealla (MK ym.). Paikkakuntalaisten mukaan kaksi lintua oli paikalla jo n. 10.5. ja kaksi muuta saapuivat touko-kesäkuun vaihteessa.

Harmaasorsa 11.5. Lip Heponiemessä 1 koiras (HJ ym.).

Merihanhi 12.5. Toh Kaurilassa 1 paikall. metsähanhien kanssa (TE, KV).

Tundrahanhi 12.5. Ilo Kesonsuolla 1 yks. metsähanhiparvessa (JE, JMi). 9.10. Kon Kotalahdella 50 SW (KiK) ja 45 SSW (KaK).

Kiljuhanhi 8.10. Toh Timolassa 60 yks:n parvi SW äännellen (TE).

Kilju/Tundrahanhi 5.10. Pyh. Mulossa 200 yks:n parvi, josta arviointiin yli puolet kiljuhanhiksi, joiden korkea ki-ji-ji tai ki-ju ääni kuultiin ja loput tundrahanhiksi matalamman ääntelyn perusteella (JE, JP). 31.10. 1 yks. SW Joe Repokalliassa (JMi).

Pikkujoutsen 1.-2.11. Lip Kaarnalammella 2 ad. + 3 juv hieman erillään laulujoutsen parvesta. Linnut keksittiin (kuten em. kattohaikaratkin) sanomalehtikuvasta (PL. ym.).

Kotka 28.4. Joe Lehmonniityllä 2 yks. (JH) ja Toh Muskossa 1 yks. (TE). 18.5. Vär Patsola 1 juv. N (TE). 24.6. 1 juv SE Lie Vien-su (TL). 13.10. 1 yks. S Enon Koveronjärvellä (RE). 26.10. Joe Ukonniemessä 1 ESE (JMi). Tohmajärvellä syksyllä kolmesti: 9.10. Rantakylä 1 SE (TE), 12.10. 1 SE Timola (TE, KV) ja Korvessa 1 SW (TE).

Merikotka 14.9. Enon Uimaharjussa 1 juv S (RE).

Muuttohaukka 24.5. Joe Höyt. kanavalla 1 juv. viivähti hetken (JE, JM, JP).

Luhtakana 11.6. Kit Juurikkajärven luhdassa 2 koirasta (JM).

Mustapyrstökuiri 11.5. Out Sysmäjärvi 1 SW (HJ, ym.). Joe Höyt. kanava keväällä kolmesti: 16.5. 1 (JM), 18.5. 1 NW (MK) ja 19.5. 1 (JM). 17.5. Kon Linnunsuolla 1 paikall. (KaK) ja 26.5. 1 ruok. Pol Haapaojalla (KT).

Lampiviklo 11.5. Out Sysmäjärvi 1 paikall. (HJ ym.).

Pulmussirri 26.5. lähtien pari päivää kaksi kesäpukuista Joe Höyt. kanavalla (MK ym.).

Merikihu 18.--24.5. muutti Joe Höyt. kanavalla yht. 22 yks., jotka kaikki vaaleita. Suurimmassa parvessa 7 yks. (MK ym.).

Leveäpyrstökihu 18.5. Joe Höyt. kanavalla 1 vaalea N (JP) ja 2 vaal. NW merikihujen kanssa (PL).

Merilokki 3.4. Enon Uimaharjussa 1 paikall. (RE).

Räyskä 31.5. Joe Höyt. kanava 1 (JM) ja 24.7. Out Vuonoksen altailla 1 (TM, VR).

Lapintiira Joe Höyt. kanavalla 20.5. lähtien kuun loppupäiville asti enimmillään 13 yks. (MK ym.).

Turturikyhky 14.6. Lie Lehmivaarassa 1 tien varressa (KaK). 21.6. Out Perttilahdessa 1 ruok. (KT) ja 11.9. Toh Rantakylässä 1 (TE).

Kuningaskalastaja 10.-14.4. Joe Höyt. kanavalla 1 yks. (JL ym.).

Härjalintu 10.10. 1 paikall. Toh Nikunvaarassa (TE).

Valkoselkätikka 14.1. Joe Sulkulahti 1 koiras (JM), ilmeisesti sama 15.2. Sulkuniemessä (TM, VR). Pyh Niittyahdessa koiras 17.2. ja 7.5. rumuttava (JP). 13.5. Toh Kirkkoniemessä koiras (TE, KV). 26.12. Joe Kukkosensaaren kannaksella koiras (OP).

Lapintiainen Syksyllä melkoista vaeltelua. 9.10. Kon Kotalahdella 3 (KiK). 13.10. Joe Höyt. kanavalla 1 (JM), Pyhäselän alueella 27.9. - 27.10. yht. 11 kertaa; Mulossa huippupäiviä 5.10. 9 SW puita pitkin, 6.10. 9+2 SW ja 15.10. 5 paikall. (JP).

Pähkinänakkeli 6.10. Pyh Mulossa 1 yks. (JP). 7.12. Joe Linnunlahdella 1 (KaK, KiK).

Viitasirkkalintu Koiraita seuraavasti: 14.6. 1 Lip Matinsaarella (HP). 15.6. lähtien 1 Toh Kemien lähellä (MK ym.), 26.6. 1 Enon kirkonkylässä (RE) ja 7.7. 1 Kit Humalajärven luhdassa (HJ ym.).

Rytikerttunen 7.7. Joe Höyt.kanavalla 1 koiras (TM) .

Idän uunilintu 10.6. Kit Ojamäessä 1 koiras (JMi). Eno-Kon Kolvanan uuro mm. 25.6. 3 koirasta (MK ym.). 21.7. Lie Tolkeessa 1 ad. ruokki lentopoikasta ja 28.7. Lie Lehmivaarassa 1 laul. koiras ja samassa paikassa kaksi muuta yks., ilmeisesti poikue (KaK).

Lapin uunilintu Pesiminen varmistui Lie Vieikissä, jossa 13.8. nähtiin pari ja kaksi lentopoikasta (TL). 23.6. löytyi Joe Sulku- lahdesta hätäinen pari ja koiras lauloi paikalla vielä paljon myöhemminkin. Pesiminen hyvin mahdollista (VR). 18.6. Lip Kuuppe- lossa koiras (JMi). Enosta löytyi koiraita seuraavasti: 22.6. Paukkajalla 1, 26.6. kirkonkylässä ja Niloksessa 1 (RE). 24.6. Lie Patvinsuo 1 koiras (RE). 8.7. Pyh Niittylahti 1 koiras (JP ym.).

Pikkusieppo 10.8. Lie Lakivaara 1 naaraspuk. (TL).

Nokkavarpuinen 11.10. Joe Mutala 1 (MK).

Vuorihemppo 13.-14.10. Joe Repokallion kaatopaikalla 3 (JE,JP).

Kirjosiipikäpylintu 3.12. Toh Haarajärvi 1 S (TE, KV).

Havainnoitsijat: R. Erola (RE), J. Eronen (JE), T. Eronen (TE), J. Hyttinen (JH), H. Järvinen (HJ), M. Kapanen (MK), Kari Koskela (KaK), Kimmo Koskela (KiK), P. Liimatta (PL), J. Louhelainen (JL), T. Lukkarinen (TL), J. Miettinen (JMi), J. Myller (JMy), T. Misso- nen (TM), J. Pursiainen (JP), O. Puustinen (OP), H. Päivinen (HP), V. Rauste (VR), K. Tolppanen (KT) ja K. Varonen (KV).

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1974

Yhdistyksen neljännestä toimintavuodesta vastasi 9.1. vuosi- kokouksessa valittu hallitus, johon kuuluivat Juhani Hyttinen, Hannu Järvinen, Matti Kapanen, Paavo Liimatta, Tapani Missonen ja Kari Varonen sekä varajäsenenä Kari Koskela ja Jouko Tiussa. Puheenjohtajaksi valittiin vuosikokouksessa Paavo Liimatta. Hal- litus valitsi keskuudestaan varapuheenjohtajaksi Matti Kapanen, rahastonhoitajaksi Juhani Hyttisen sekä sihteeriksi Hannu Järvi-

sen. Sihteerin tehtäviä hoiti kuitenkin vuoden neljän viimeisen kuukauden aikana Tapani Missonen Hannu Järvisen muutettua pois paikkakunnalta.

Kulunut toimintavuosi oli tähänastisista virein. Jo toista vuotta vireillä ollut rekisteröimishanke toteutui, kun 12.3. saatiin oikeusministeriöstä päätös, jonka mukaan Joensuun Lintutieteellinen Yhdistys on merkitty yhdistysrekisteriin ja oikeutettu liittämään nimensä perään r.y.

Yleisiä kokouksia pidettiin vuoden aikana yhdeksän, joista keväällä viisi ja syksyllä neljä. Osanottajia on ollut 12-21:een, keskimäärin 15 henkilöä kokousta kohti. Johtokunta kokoontui neljä kertaa. Jäseniä oli vuoden lopussa tasan 30.

13.2. pidetyssä kokouksessa lehtori Ilmari Jokinen näytti kaksi omaa filmiään; lapinpöllöstä kertova "Pöllöä elämää" ja mehiläishaukasta kertova "Perhe-elämää", sekä Orvo Pulkkinen filmin "Soidinlaulu". 6.11. esitelmöi vt. apulaisprofessori Seppo Pasanen aiheesta "Petolintujen ravinnontutkimusmenetelmistä". Muutoin on ollut kokousten höysteenä yhdistyksen valokuvaajien dia-esitelmiä. Yhdistyksen huomattavin aikaansaannos oli jäsentiedotteeksi tarkoitettu moniste, jonka nimi "Siipirikko" toivottavasti ei ole enteellinen, vaan yhdistys kykenee tulevaisuudessakin toimittamaan ko. monistetta entistäkin ehompana. Siipirikko 1/74 ilmestyi kesän kynnyksellä 28:n sivun paksuisena ja sisältö käsitti pääpiirteissään vuoden 1973 lintumaailman tapahtumat yhdistyksen toiminta-alueella. Numero 2/74 ilmestyi hiukan myöhästyneenä vuoden 1975 alkupäivinä.

Yhdistyksen toiminnasta mainittakoon vielä verrattain hyvin sujuneet Atlas-projekti sekä tänä vuonna aloitettu tuulihaukkatutkimus.

Pienestä jäsenmäärästä huolimatta kulunut vuosi osoitti sen, että yhdistyksemme täyttää paikkansa lintutieteellisten yhdistysten verkostossa, vaikkakin toiminta-alueemme on varsin laaja; käsittäähän se melkein koko Pohjois-Karjalan.

Tapani Missonen
sihteeri

TUULIHAUKKATUTKIMUS 1975

Kevätmuutto on jo hyvässä vauhdissa. Ensimmäiset tuulihaukatkin on jo nähty. Viimevuoden tapaan on tarkoitus kerätä kaikki havainnot ko. lajista ajalta 15.5. - 10.8. Erityisesti pesähavaintoja kaivataan niiden kahden lisäksi, jotka löydettiin 1974. Havainnot kerätään edelleen kaavakkeille, joita saa yhdistyksen kokouksista ja aluevastaavalta. Palautus tapahtuu syyskuun alkuun mennessä.

Hyvää tuulihaukkavuotta
Reijo Erola
Keskuskoulu B 7
81280 Uimaharju

LINTUATLAS-PROJEKTI

Lintuatlas pyrki viiden vuoden aikana kartoittamaan koko Suomen pesimälinnuston. Sitä varten maamme on jaettu yhtenäiskoordinaatiston mukaisiin 10x10 km:n ruutuihin. Jokainen ruutu pyritään tutkimaan ja sen pesimälinnusto ilmoitetaan kaavakkeella. Samaa ruutua voidaan tutkia kaikkina viitenä vuotena, mutta vuosittain ilmoitetaan vain uudet pesimälinnut. Jos laji on kerran tavattu pesivänä, sitä ei seuraavina vuosina enää ilmoiteta. Yksin ei tutkimusta voi aloittaa, vaan ensin on otettava yhteys aluevastaavaan ja hän antaa haluamaltanne paikalta ruudun (ruutuja) ja tarvittavat kaavakkeet. Sitten homma onkin kesän käsissä ja tulokset palautetaan syyskuussa aluevastaavalle (RE). Siis heittää kortilla tai tulkaa yhdistyksen kokouksiin, jossa myös jaan ruutuja ja kaavakkeita.

Uutteraa aherrusta maastossa
t. Reijo Erola
Keskuskoulu B 7
81280 Uimaharju

